

KOSTANJEVIŠKE NOVICE

Glasilo občine Kostanjevica na Krki | Brezplačni izvod | **December 2010** | Številka 48

Pogovor z županom 4

Pogovor s hidroinženirjem 10

Kostanjeviški talenti 28

Ali vemo dovolj o krvnem tlaku? 37

KOSTANJEVIŠKENOVICE

IZDAJA

Občina Kostanjevica na Krki

Ljubljanska cesta 7

8311 Kostanjevica na Krki

E-mail

kostanjeviske.novice@gmail.com

UREDNIŠTVO

Odgovorni urednik

Goran Milovanović

Uredniški odbor

Marjana Krhin

Alenka Žugič Jakovina

Matic Skušek

Alja Pinčolič

Matej Jordan

Lektorica

Katja Plut

OBLIKA

Oblikovanje

Janja Baznik

Prelom

Matic Petrič

Urejanje fotografij

Matej Jordan

Fotografija na naslovnici

Uroš Abram

Tisk

Tiskarna TiskAM / Aljoša Mihelin

Naklada

1000 izvodov

| FOTO: **MATEJ JORDAN**

Zopet je prišlo obdobje

, ko so dnevi vse krajši in hladnejši, ko je čas bolj počasen in ko tudi Krka teče bolj gosto. Čas praznikov, ko se običajno posvetimo najbližjim in pri sebi ponovno kujemo načrte za novo, prihajajoče leto. A letošnji konec leta pušča v ljudeh precej negotovosti za prihodnje dni. Stiske so bodisi socialno-politično pogojene bodisi takšne, ki nam jih pripravi narava. Tukaj imam v mislih jesenske poplave, ki so prizadele številne Kostanjevičane in katerih skrb je danes najbolj usmerjena v to, kako sanirati poškodbe nepremičnin do te mere, da bo spomladi sanacija najlažje stekla. Zato smo vam v tej številki pripravili intervju z naravovarstvenikom in strokovnjakom za področje hidrotehnike, gospodom Slobodanom Novakovičem iz Novega mesta, zanimalo pa nas je, kako stroka gleda na minule poplave. V občini smo dobili tudi nove predstavnike političnega odločanja, ki vam jih tokrat nekoliko podrobneje predstavljamo, glavnega med njimi, novega (starega) župana gospoda Mojmirja Pustoslemška, pa smo povprašali, kaj snuje v novem mandatu. Predstavljamo vam tudi sokrajana, brata in sestro Krapež, ki sta letos nastopila na medijsko razvpiti bitki talentov, ob tem pa smo se vrnili daleč v petdeseta in obudili spomin na dogodek, ko je na podobni prireditvi nastopila družina Kuhar. Zabeležili smo tudi udeležbo Uroša Abrama na eni najpomembnejših fotografskih prireditev na svetu, Paris Photo 2010. Ob tem smo lahko še toliko bolj ponosni in srečni, da smo tudi mi del zgodbe, saj nam Uroš pogosto odstopi kakšno umetniško delo za naslovnico časopisa. Tako je tudi tokrat, ko nam s svojim subtilnim pristopom s pritiskom na sprožilec ujame trenutek časa, ki je zgodba že sam po sebi. Je prišla ali odhaja? Sta se srečala ali za las zgrešila? So sledi njenega koraka dovolj močne, da bodo spisale svojo zgodbo, ali bo čeznje zavejal duh časa in bodo izginile brez sledu? Zgodbo si lahko odsanjate sami, tako vi, dragi bralci, kot tisti, ki so predstavljeni v časopisu. Eni bodo v njej prepoznali prelestno mladenko, drugi Kostanjevico na Krki. Vsak si namreč sam zastavi svoje poslanstvo. Prazniki ob prelomu leta pa ponujajo možnost, da se pri sebi vprašamo, ali ga bomo izpolnili?

| **GORAN MILOVANOVIĆ**

1854-9284

REZULTATI LOKALNIH VOLITEV 2010

Rezultati lokalnih volitev 2010, ki so bile 10. 10. 2010

1 Volilna udeležba

Število volilnih upravičencev: 2.104

Skupaj glasovalo po imeniku: 1.300

Volilna udeležba: 61,79 %

2 Rezultati volitev za župana

Kandidat (predlagatelj)	Št. glasov (odstotek)
1. Mojmir Pustoslemšek (Vinko Žibert in skupina volivcev)	712 (56,02 %)
2. Silvester Miklavž (Matjaž Krhin in skupina volivcev)	378 (29,74 %)
3. Jože Zagorc (SD)	181 (14,24 %)

(29 glasovnic je bilo neveljavnih.)

3 Rezultati volitev v občinski svet

VOLILNA ENOTA 01

(Avguštine, Dolšce in Oštrc)

Kandidat (ime liste/predlagatelja)	Št. glasov (odstotek)
1. Jožica Lešnjak (DESUS)	82 (53,59 %)
2. Dušan Olovec (SDS)	35 (22,88 %)
3. Franc Pincolič (SD)	23 (15,03 %)
4. Maja Kiren (NSI)	13 (8,50 %)

VOLILNA ENOTA 02

(Črešnjevce pri Oštrcu, Črneča vas, Vrbje in Vrtača)

Kandidat (ime liste/predlagatelja)	Št. glasov (odstotek)
1. Rajko Kučič (SDS)	63 (62,38 %)
2. Mateja Jurečič (ZARES)	19 (18,81 %)
3. Joško Cunk (DESUS)	16 (15,84 %)
4. Martin Lindič (SD)	3 (2,97 %)

VOLILNA ENOTA 03

(Dobrava pri Kostanjevici, Dolnja Prekopa, Gornja Prekopa, Koprivnik, Malence in Sajeve)

Kandidat (ime liste/predlagatelja)	Št. glasov (odstotek)
1. Robert Zagorc (Sandi Tršinar in skupina volivcev)	135 (30,96 %)
2. Aleš Kegljevič (Milan Zagorc in skupina volivcev)	112 (25,69 %)
3. Franc Čukajne (SLS)	48 (11,01 %)
4. Drago Kovačič (SD)	36 (8,26 %)

5. Gregor Jordan (PUM)	33 (7,57 %)
6. Silvo Kiren (NSI)	32 (7,34 %)
7. Tonika Grubar (SDS)	22 (5,05 %)
8. Vesna Hrovat (SD)	18 (4,13 %)

VOLILNA ENOTA 04

(Globočice pri Kostanjevici, Jablance, Karlče in Slinovce)

Kandidat (ime liste/predlagatelja)	Št. glasov (odstotek)
1. Franc Gramc (SLS)	31 (35,63 %)
2. Anton Bizjak (SD)	27 (31,03 %)
3. Boštjan Tomazin (LDS)	24 (27,59 %)
4. Joško Kladaušan (SDS)	5 (5,75 %)

VOLILNA ENOTA 05

(Dobe in Kostanjevica na Krki)

Kandidat (ime liste/predlagatelja)	Št. glasov (odstotek)
1. Gorazd Šošter (Matej Jordan in skupina volivcev)	237 (23,65 %)
2. Melita Skušek (PUM)	137 (13,67 %)
3. Ladko Petretič (SDS)	128 (12,77 %)
4. Andrej Božič (LDS)	92 (9,18 %)
5. Anton Olovec (NSI)	82 (8,18 %)
6. Stanislav Matija Matija (DESUS)	61 (6,09 %)
7. Mihaela Kovačič (SD)	59 (5,89 %)
8. Jože Marinč (Vasilij Čuk in skupina volivcev)	55 (5,49 %)
9. Mag. Alenka Košak (Marija Belingar in skupina volivcev)	47 (4,69 %)
10. Tina Sintič (PUM)	45 (4,49 %)
11. Tatjana Petrič (SD)	45 (4,49 %)
12. Danijel Pintar (PUM)	14 (1,40 %)

VOLILNA ENOTA 06

(Grič in Orehovec)

Kandidat (ime liste/predlagatelja)	Št. glasov (odstotek)
1. Franc Štokar (SLS)	70 (54,69 %)
2. Janez Gašpir (SD)	58 (45,31 %)

VOLILNA ENOTA 07

(Ivanjše, Kočarija, Male Vodenice, Podstrm, Ržišče, Velike Vodenice in Zaboršt)

Kandidat (ime liste/predlagatelja)	Št. glasov (odstotek)
1. Andrej Rajar (SD)	102 (82,93 %)
2. Mojca Miklavž-Cunk (LDS)	21 (17,07 %)

POGOVOR Z ŽUPANOM

„NASLEDNJA ŠTIRI LETA BODO GOTOVO TEŽJA KOT MINULA“

MOJMIR PUSTOSLEMŠEK | FOTO: TANJA GAZVODA

Čeprav je še nekaj mesecev pred volitvami dejal, da ne bo ponovno kandidiral za župana, se je odločil za kandidaturo in suvereno zmagal že v prvem krogu. „Želel sem ugotoviti, ali imam pri ljudeh podporo, zato sem šel v kampanjo popolnoma neobremenjen,“ pravi Mojmir Pustoslemšek. Pripravil je sestanke po volilnih enotah in spisal letak, ki ga je dobilo vsako gospodinjstvo, tako da so znašali stroški njegove volilne kampanje vsega dobrih 150 evrov. „Očitno so občani videli, da se je v Kostanjevici nekaj naredilo, in mi zaupajo,“ meni.

Glede denarja bo sedanji mandat še težji kot pretekli, mar ne?

„Gotovo bo mandat težji, predvsem zaradi slabšega gospodarskega položaja v Sloveniji, verjetno se bodo tudi krčili programi na državni ravni. Tako je na primer tudi s projektom Prekope. Obnova Prekope je sicer uvrščena v

državni proračun v naslednjem letu, a se moramo zavedati, da bo, če bo treba krčiti državni proračun, najbolj na udaru investicijski del na ministrstvu za promet. A upajmo, da se bodo drugo leto dela skozi Prekopo nadaljevala.“

Lahko v tem mandatu pričakujemo več konkretnih rešitev pri razvoju zdraviliškega turizma in hotelskih storitev? Nenazadnje ima Kostanjevica toplo vodo, ki bi bila vitalnega pomena za občino.

„Občina daje samo možnost ter s prostorskim načrtom določi lokacijo in smernice za razvoj takšnih dejavnosti. V osnutku prostorskega načrta smo določili lokacijo za bencinsko črpalko, a ob zadnji poplavi se je izkazalo, da je to poplavno območje, zato jo bo treba prestaviti na višji teren. Na lokaciji vrtine na Poljanah je lastnik zemljišča novomeška škofija, ki je pripravljena sodelovati kot partner s svojim zemljiščem. Občina pa ne bo delala pro-

jektov, izdelal jih bo lastnik oziroma investitor projekta.“

Kljub temu so pogosti očitki, da občina ne naredi dovolj za razvoj turizma ...

„V štirih letih smo za turizem namenili dobrih 120 tisoč evrov, gre za publikacije, knjige, promocijski material, podpore društvom, denar namenjamo tudi za TIC, a o tem, kakšen je bil ‚izplen‘, podatkov ni. Je pa razvoj turizma odvisen od samih ljudi; če ne bodo sodelovali in ne bodo imeli interesa, bo turizem životaril, tako kot životari sedaj. Kako je z ustanavljanjem zavodov v občinski lasti, pa lahko vidimo v sosednjih občinah. Občine, ki pridobivajo znatne zneske iz turistične takse, si lahko privoščijo profesionalne turistične institucije.“

Kako je glede pisarne TIC-a? Smiselno bi bilo, da bi bila v središču mesta.

„Za naslednje leto smo se prijavi na

razpis IPA za čezmejno sodelovanje na področju turizma z občino Baška. V ta program je vključena tudi pisarna TIC-a, ki naj bi nove prostore dobila v stari pošti. Se pa ob tem poraja nova težava: kdo bo financiral tam zaposlene. Druge občine, kot sta občini Šmarješke Toplice in Brežice, na primer, si to lahko privoščijo, saj dobijo denar iz turistične takse, Šmarjeta dobi okoli 60 tisoč evrov letno, Čatež znatno več, pri nas pa je tega vsega tisoč evrov na leto. Ob tem moramo upoštevati, da bi bil samo en zaposlen premalo, tako da nastane problem, kako jih plačati. Sedaj turistično pisarno rešujemo z Galerijo Božidar Jakac, ki ji letno odvedemo 12 tisoč evrov, je pa res galerija odmaknjena od samega mesta. Težko pa verjamem, da bi zainteresirani posamezniki financirali zaposlene v TIC-u.“

Kako je z obrtno cono? Nedavne poplave so namreč pokazale, da je to poplavno območje, na kar ob načrtovanju niste računali.

„Lokacija za obrtno cono je bila pripravljena še v prejšnji, skupni krški občini. Res je na poplavnem območju, kar pa se bo reševalo z navozom materiala. Tudi delavnica, ki je že v obrtni coni, nima težav, septembra voda ni prišla do nje; bo pa vsak, ki bo kupil zemljišče, seznanjen s tem, da mora navoziti material v višini 70 centimetrov. V naslednjem letu je predvidena izgradnja infrastrukture; ceste, vodovoda, elektrike, tako da bo občina v naslednjem letu končala naložbe v obrtno cono, v kateri je še

nekaj neprodanih zemljišč. A trenutno ni interesa za nakup, verjetno pa bo, ko bo infrastruktura urejena.“

Kostanjevica je občina, pa ne premore niti pokrite avtobusne postaje. Če v mesto pride človek, ki kraja ne pozna, je niti ne bi našel. Se na tem področju obetajo spremembe na bolje?

„Lokacija za novo postajo je določena pri zdravstvenem domu, vendar je to poplavno področje, zato smo jo z novim prostorskim načrtom prenesli čez cesto, vprašanje pa je, ali bo ta lokacija dovoljena.“

Kulturni dom še vedno čaka na rušenje. Ste z investitorjem Martinom Odlazkom v stiku? Kdaj lahko pričakujemo vidnejši premik?

„Kulturni dom je v fazi pridobivanja dovoljenja za rušenje in tudi v načrtovanju novega objekta. V izdelavi so projekti, ki so usklajeni z zavodom za spomeniško varstvo. Če bodo torej stari kulturni dom v začetku pomladi porušili, bi lahko investitor takoj nadaljeval delo.“

Sosednje občine, ki so šle na svoje pred Kostanjevico, so spoznale, da je treba imeti izdelane projekte na zalogo, da se lažje prijavijo na razpise, saj je takrat, ko je razpis že objavljen, praktično prepozno, da bi šele začele zbirati gradivo in pisati projekt. Je Kostanjevica na tem področju že naredila korak naprej? Imate ekipo, ki je sposobna in ima čas, da vnaprej pripravi kak projekt?

„Občina Kostanjevica na Krki ima precej izdelanih projektov, na primer pro-

jekt kanalizacije za Prekopo, projekt za ŠRC, pripravljamo dokumentacijo za širitev vrtca, težava pa je, da mora naročnik, torej občina, vsak naročeni projekt tudi plačati, saj nobena občina nima v svoji sestavi projektne biroja in jih izdelujejo zunanji izvajalci. Glede na investicijske programe, ki se pripravljajo v občini, ne vidim možnosti, da bi imeli še več projektov na zalogo.“

Je za vzdrževanje lesenih mostov, ki občasno spet cvetijo, že zadolžena občina?

„Mostovi trenutno (na srečo) še spadajo pod okrilje države, ki je še zadolžena tudi za njihovo obnovo. Severni most je res spet začel cveteti, po poplavih pa je posebna komisija ocenila, da mostov visoka voda ni znatno poškodovala.“

Vaš protikandidat na volitvah Silvo Miklavž je dejal, da je internet velika črna točka občine, saj je občina Kostanjevica, kot je dejal, „edina občina v bližnji in daljni okolici, ki ni izkoristila različnih razpisov za širokopasovne povezave in možnost pokrivanja medmrežja po celi občini. Nedavno je tak razpis objavilo tudi Ministrstvo za visoko šolstvo, a nam je ta vlak pobegnil! Prav takšno omrežje bi bilo primerno tudi za nas, saj se odprto širokopasovno omrežje zgradi tam, kjer ga še ni in kjer ni tržnega interesa za gradnjo, omogoča pa hiter prenos podatkov, IP-telefonijo in IP-televizijo ter spremljanje številnih televizijskih in radijskih programov.“

„Nismo edina občina, ki nima tega, Krško na primer šele sedaj gradi širokopasovne povezave. So pa te investicije drage in investitorji vlagajo tam, kjer so večje koncentracije ljudi. Tako ostajajo bele lise, bomo pa vsaj Oštrc in Črnečo vas skušali povezati z brezžičnimi povezavami, ki še vedno niso idealne. Cela naložba bi bila vredna, če bi pokrili celo občino, dva milijona evrov, tega denarja pa, čeprav je težava velika, ne vidim, kot ga trenutno ne vidim za športno-rekreacijski center kot celoto.“

Številni občani še vedno čakajo na spremembe prostorskega načrta, zaradi katerega mnogi tudi ne morejo graditi, vložili so menda preko 170 vlog za spremembo namembnosti zemljišča. Kdaj bo na tem področju narejen korak naprej?

„Prostorski načrt je sedaj v pat položaju, osnutek pa je sedaj na ministrstvu za okolje in prostor. Dobili smo praktično vsa soglasja razen dveh: ARSO

MOJMIR PUSTOSLEMŠEK | FOTO: PETER PAVLOVIČ

zaradi poplavnega območja, čakamo pa tudi soglasje ministrstva za kmetijstvo. Zakaj ARSO ni izdal soglasja, je bilo vidno ob zadnjih poplavah. Uredba namreč pravi, da so na poplavnih območjih gradnje prepovedane.

V mestu Kostanjevica na Krki je še okoli 15 gradbenih parcel, natančno pa bo treba ponovno določiti, kakšen način gradnje je dovoljen. Sedaj ob poplavi smo videli, da so celo kote, ki so določene z urbanističnim načrtom, presežene za 20 centimetrov. Gradilo se bo na otoku torej lahko, a pod strožjimi pogoji. Nove gradbene parcele bodo tudi na Ljubljanski cesti, kjer bo 20 parcel, prav toliko pod Štangrebami v Globočicah.

Skupnega stališča pri OPN pa ne najdemo s kmetijskim ministrstvom, saj v celoti prepoveduje gradnje na kmetijski zemlji, tu pa se pokaže še problem kategorizacije kmetijskih zemljišč, saj celo zemljišča, ki so popolnoma neprimerna za kmetijsko rabo, sodijo v nekaterih primerih v prvo kategorijo. Zato bo nujen sestanek na kmetijskem ministrstvu. Drugo leto na tem področju pričakujemo konkretnейše rešitve, saj smo v zaostanku za tri četrt leta.“

V koalicijsko ste povabili osem svetnikov, v opoziciji ostajata le dve svetnici. Kakšne so torej vaše napovedi za delovanje občinskega sveta in reševanje težav?

„V koalicijsko sem res povabil osem svetnikov, tistih, ki so me že pred volitvami podpirali, in mislim, da bo delovanje občinskega sveta boljše, se vsaj ne bodo dogajali nesmisli, kot so se v prejšnjem mandatu.“

Morda obstaja koalicijski program, pod katerega se je podpisala osmerica?

„Koalicijski program je podpisan, temelji na mojem programu, ki sem ga predstavil pred volitvami, treba pa je upoštevati, da je spisek želja odvisen od denarja, ki bo v proračunu na razpolago.“

Občina je v stavbi na Ljubljanski cesti pridobila nekaj več prostora, pa vendar očitno še vedno nima sejne sobe, zato je kar čudno, kako se seje občinskega sveta selijo, zadnja je bila na Krški cesti nad Mercatorjevo trgovino? Kaj občina res ne bo enkrat dobila svojih prostorov, na primer v nekdanji pošti?

„Ko bomo urejali TIC v prostorih nekdanje pošte, bomo skušali adaptirati in urediti tudi prihodnjo sejno sobo, ki bi jo tudi TIC uporabil za promocije,

predstavitev. Trenutno domujemo pri Petretiču, ki je dal sobo v brezplačni najem.“

Poplave, ki so Kostanjevico prizadele septembra, vsiljujejo tudi vprašanje, ali bi bilo smiselno izdelati obrambo proti poplavam. Je naročena kakšna študija?

„Najprej moramo naročiti projekt odvodnjavanja iz Krakovskega gozda, severno od obrtne cone, saj smo ob nedavnih poplavah videli, da so vsi odtočni jarki, ki so včasih obstajali, sedaj zasipani ali zabiti, zato voda ni imela kam odtekat in je tekla po svoje. Na nekaterih zemljiščih je sedaj praktično celo leto voda, zato bomo naročili študijo ali projekt rešitve odvodnjavanja.“

Ste v obnovo Kostanjevice po poplavah vključili tudi Zavod za varstvo kulturne dediščine? Lahko iz tega naslova pričakujemo nepovratna sredstva?

„Pri ugotavljanju škode se je vključilo tudi Ministrstvo za kulturo z Zavodom, popisali so vso škodo, predvsem na zunanjih fasadah, in ta znesek škode je okoli 1,1 milijona evrov. Kaj bo Kostanjevica dobila iz tega, pa bomo še videli.“

Kdaj lahko občani pričakujejo pomoč od občine zaradi poplav?

„Občina je dolžna pri takšnih katastrofah sodelovati z aktiviranjem in delovanjem civilne zaščite. V proračunu za leto 2010 imamo 67 tisoč evrov rezervnega sklada za tak namen, z denarjem pa moramo poravnati kup računov, povezanih z reševanjem in oceno škode.

Občina pa je vodila tudi akcijo zbiranja denarja prek posebnega računa, na katerem se je zbralo okoli 28 tisoč evrov. V decembru naj bi ga razdelili s pomočjo komisije oziroma odbora, ki bo določil merila, kako deliti, a glede na to, da je bilo poplavljenih 105 objektov, lahko izračunamo, koliko bi lahko vsak dobil. Pričakujem še denar od države. Je pa res, da so ljudje prizadeti, nekateri so namreč septembra izgubili vse. Vedeti pa je treba, da se bodo poškodbe začele kazati šele spomladi, posebno še, če bo huda zima z zmrzalmi, saj bodo lahko začele odstopati fasade, ki so še vedno prepojene z vodo. Gotovo se bo pojavila še dodatna škoda, skušali pa bomo pomagati, kolikor bo seveda v naši moči.“

| Tanja Jakše Gazvoda

Najlepše stvari so sestavljene iz majhnih delcev, ki nanizani na trak, odsevajo drug v drugem. Da trak ostane cel in je iz njega mogoče narediti na primer mašnico, ne sme manjkati noben del. Vsak košček traku je enako pomemben in vsak prispeva k podobi celote.

V odhajajočem letu zgrajena obvoznica je takšen del, ki Kostanjevici na Krki pomaga pri ohranjanju svoje podobe, obenem pa razbremeni lesene mostove, ki odsevajo v njej.

Odsev nas samih pa smo lahko videli v letošnjih poplavah, ko nas je reka Krka spustila iz objema in se postavila pred nas kot ogledalo, v katerem smo se lahko prepoznali in spoznali.

In ogledalo smo vprašali: »Zrcalce, zrcalce v Krki, povej, kje najlepše v deželi je vsej?« In ogledalo je odgovorilo: »Lepo je povsod, kjer prijazni ljudje hodijo, kjer je narava nepoteptana in kultura skrbno varovana. Lepi so kraji povsod okrog nas, a kolikor prehodimo sveta, najlepše je tam, kjer smo doma.«

Doma so namreč vse stvari sestavljene iz preprostih in majhnih koščkov, ki nanizani na trak odsevajo drug v drugem. Zato skrbno zapentljajte spomine odhajajočega leta, v prihajajočem letu pa vam želimo brez števila novih, prijetnih in najlepših.

Občina Kostanjevica na Krki.

PREDSTAVITEV SVETNIKOV

Predstavljamo vam svetnike, ki so dobili mandat na nedavnih lokalnih volitvah. Navedeni so njihovi osnovni podatki, zastavili pa smo jim tudi eno splošno vprašanje, ki se glasi: *»Prosimo, če izpostavite tri temeljne cilje zaradi katerih ste kandidirali na občinskih volitvah in jih boste skozi svoj mandat poskušali uresničiti. Strankarski kandidati pa prosim navedite tudi tri prednostne projekte ali strateške cilje stranke, za katere se boste kot njihov predstavnik zavzemali v občinskem svetu?«*

Franc Gramc, Jablance 1

Kontakt: 031-633-452

Izvoljen v 4. volilni enoti, ki obsega naselja: Globočice pri Kostanjevici, Jablance, Karlče in Slinovce

Odgovor na vprašanje: odgovora nismo prejeli

Aleš Kegljavič, Dolnja Prekopa 55

Kontakt: 041-731-295

Elektronski naslov: ales.kegljavič@policija.si

Izvoljen v 3. volilni enoti, ki obsega naselja: Dobrava pri Kostanjevici, Dolnja Prekopa, Gornja Prekopa, Koprivnik, Malence in Sajeve

Odgovor na vprašanje: Spoštovane občanke in občani, za kandidaturo na letošnjih lokalnih volitvah sem se odločil predvsem zaradi dejstva, da so bili nekateri projekti, pomembni za kraj, v katerem živim, zapostavljeni oziroma se jim ni posvečalo dovolj pozornosti. Delno pa je k moji kandidaturi pripomoglo dejstvo, da vasi Dolnja in Gornja Prekopa, skupaj kot ena izmed največjih vasi v občini Kostanjevica na Krki, v občinskem svetu nista imeli predstavnika, ki bi lahko neposredno izražal voljo sovaščank in sovaščanov.

Dejstvo je, da je za razvoj občine Kostanjevica na Krki zelo pomembno čim hitrejše sprejetje primerne prostorskega akta, ki bo omogočal nove gradnje, tako stanovanjskih hiš kot gospodarskih objektov. V letu 2010 smo bili priča več elementarnim nesrečam, ki so zahtevale intervencije obeh prostovoljnih gasilskih društev, ki sta temelj zaščitne in reševanja v občini. Prav pri zadnjem posredovanju ob septembrskih poplavih se je izkazalo, da obe društvu potrebujeta novi intervencijski vozili in preostalo opremo, brez katere ne moreta zagotavljati uspešnih in pravočasnih intervencij.

Seveda je pomembno, da svetniki s svojim delom omogočimo nadaljevanje izvajanja zastavljenih oziroma že začelih projektov v naselju Prekopa. V štirih letih, kolikor traja mandat, bo prav gotovo dovolj priložnosti za izvedbo marsikaterega projekta, če bomo seveda občinski svetniki zbrali dovolj moči in modrosti za usklajevanje različnih želja in potreb občank in občanov. Ob tej priložnosti bi se rad zahvalil vsem, ki ste mi na lokalnih volitvah izkazali zaupanje in podporo.

Rajko Kučič, Črneča vas 31

Kontakt: 031-864-716

Izvoljen v 2. volilni enoti, ki obsega naselja: Črešnjevci pri Oštcu, Črneča vas, Vrbje in Vrtača

Odgovor na vprašanje:

1. splošni razvoj kraja in infrastrukture:

- napeljava interneta
- ureditev cest in vaških poti
- ureditev kanalizacije
- problem osnovne šole v Črneči vasi
- obnova stolpa v vasi
- ureditev vodovoda Vrbje-Vrtača
- ureditev odcepa Črneča vas-Črešnjevci

2. ohranitev starih običajev in druženje krajanov v vaseh

3. vsesplošni razvoj občine in krajev v občini

Jožica Lešnjak, Dolšce 20

Kontakt: 031-286-626

Elektronski naslov: sosy01@gmail.com

Izvoljena v 1. volilni enoti, ki obsega naselja: Avguštine, Dolšce in Oštrc

Odgovor na vprašanje: odgovora nismo prejeli

Ladko Petretič, Hmeljska cesta 13

Kontakt: 041-635-059

Elektronski naslov: info@petretic.si

Izvoljen v 5. volilni enoti, ki obsega naselji: Dobe in Kostanjevica na Krki

Odgovor na vprašanje: odgovora nismo prejeli

Andrej Rajar, Male Vodenice 15

Kontakt: 041-710-419

Elektronski naslov: sop.ikon@volja.net

Izvoljen v 7. volilni enoti, ki obsega naselja: Ivanjše, Kočarija, Male Vodenice, Podstrm, Ržišče, Velike Vodenice in Zaboršt

Odgovor na vprašanje: Glavni cilj moje kandidature je bil, da bi se v delovanje vseh segmentov občine prinesel nov način razmišljanja, ki nikakor ne pomeni zgolj interesa posameznikov, ampak širšo dobrobit vseh občank in občanov.

Želim si, da bi s svojim znanjem in izkušnjami pripomogel k razvoju občine in domačega kraja oz. volilne enote št. 7 (Ivanjše, Kočarija, Podstrm, Male in Velike Vodenice, Ržišče, Zaboršt). Občina Kostanjevica na Krki je majhna občina in vsako dejanje župana, občinske uprave, kakor tudi občinskega sveta je še kako pomembno in ga občani budno spremljajo. Nujno je treba razvijati gospodarski in kulturni del, ki bo obdržal obstoječa delovna mesta in prinašal nova. Iz tega naslova pa so lahko tudi denarni prihodki v občinski proračun večji.

Glavni moj cilj pa je kratkoročno seveda, da se dokončno uredi pošteno vračanje denarja iz vlaganj v javno telekomunikacijsko omrežje iz 90. let (telefon) posameznim upravilcem na področju celotne občine. Občina je denar pred časom že prejela od Slovenske odškodninske družbe. Pri izgradnji omrežja pa je bilo vložena veliko fizičnega dela posameznikov skozi posamezne vaške odbore.

Celostno si v štiriletnem mandatu želim tudi delovati tako, da se transparentno in pošteno upravlja z denarjem občinskega proračuna, da ne bom dopuščal neupravičene porabe tega (obvezna zahteva po javnih razpisih) in da so v porabi sredstev proračuna glede posameznih potreb (infrastruktura – ceste, internet, obrtna cona in podobno) upoštevani vsi kraji, tudi območje, na katerem sem bil z veliko večino glasov izvoljen za občinskega svetnika. Želim si tudi, da občina postane bolj prijazna ljudem, da bi občinski funkcionarji občankam in občanom prisluhnili pri ureditvi posameznih zadev tako v odnosu med občino in posameznikom kakor tudi med občino in posameznimi kraji. Nujno je treba o vseh zadevah tudi obveščati ljudi skozi posamezna lokalna javna občila glede sofinanciranja razpisov in podobnega.

Ob tej priliki se vsem svojim volivkam in volivcem, kakor tudi preostalim, iskreno zahvaljujem v upanju, da se bodo izpolnila njihova pričakovanja.

Za vsako informacijo, predvsem za občane volilne enote 7, pa sem dosegljiv ob vsakem času na telefon 041 710 419 ali osebno na svojem naslovu.

Vse to bom poskušal v štiriletnem mandatu uveljaviti skozi predloge in pripombe na sejah občinskega sveta in v posameznih odborih, katerih član sem.

Melita Skušek, Resljeva cesta 6

Kontakt: 031-678-180

Elektronski naslov: melita.skusek@guest.arnes.si

Izvoljena v 5. volilni enoti, ki obsega naselji: Dobe in Kostanjevica na Krki

Odgovor na vprašanje: odgovora nismo prejeli

Gorazd Šošter, Hmeljska cesta 15

Kontakt: 031-652-960

Elektronski naslov: gorazd.soster@krka.biz

Izvoljen v 5. volilni enoti, ki obsega naselji: Dobe in Kostanjevica na Krki

Odgovor na vprašanje: Kostanjevičani moramo ponovno postati upravičeno ponosni na svoje mesto. Kot neodvisni občinski svetnik se bom trudil, da bomo občani Kostanjevico na Krki zaznali kot življenjski prostor z visoko kakovostjo bivanja. Zavzemal se bom, da bomo živeli v varnem okolju, za učinkovite in občanom prijazne občinske službe, za kakovostno šolsko in obšolsko dejavnost otrok, ki morajo imeti zagotovljeno vrhunsko šolanje in nadpovprečne uspehe, za trezen in strokovno podprt prostorski načrt, ki bo omogočal razvoj občine, hkrati pa preprečil čezmerno pozidavo in uničenje naravnih danosti, za kakovostno ustrezno oskrbo starejših občanov, ki morajo imeti možnost čim dlje ostati v domačem okolju. Zavzemal se bom za ureditev temeljne infrastrukture za vse občane, pa vendar ne bom pozabil, da je v preteklosti bila in da bo v prihodnosti Kostanjevica na Krki prepoznavna v okolju kot kulturni in naravni biser. Zato bom podpiral in spodbujal nadaljnji programski razvoj kulturne in družabne dejavnosti v našem mestu. Prizadeval si bom, da bo Kostanjevica na Krki postala zanimiva tako za posameznike in družine Kostanjevičanov, ki so po študiju ostali v večjih mestih, kakor tudi za družine iz drugih občin, ki bodo v našem mestu videle svoj novi, kakovosten življenjski prostor.

Franc Štokar, Orehovec 4

Kontakt: 041-773-545

Elektronski naslov: franc.stokar@gmail.com

Izvoljen v 6. volilni enoti, ki obsega naselji: Grič in Orehovec

Odgovor na vprašanje: V mojem prvem mandatu ni bilo veliko narejenega na območju moje volilne enote, posebno ne v infrastrukturi, zato sem se odločil, da ponovno kandidiram za svetnika občine Kostanjevica na Krki. Naštel bom samo nekaj predlogov, ki jih podpiram prioritarno:

1. Treba je nadaljevati vse začete programe, pravično razdeliti denar od telefonije in dokončati delitveno bilanco z občino Krško. Začeti izgradnjo šolskega rekreacijskega centra in sprejeti prostorski načrt.
2. Na področju volilne enote Orehovec zgraditi cesto Orehovec–Dolšce, ki bi že morala biti narejena v prejšnjem mandatu. Dokončati vse odtočne kanale na tem področju in temeljito popraviti poškodovana cestišča, na najbolj poškodovanih cestiščih pa narediti preplastitve. Prav tako se bom zavzemal za čimprejšnjo uvrstitev te enote v projekt speljevanja kanalizacije v čistilno napravo.
3. Zgraditi preprost objekt v Mačkovcu, namenjen potrebam športa in Turističnega društva Orehovec.
4. Začeti projekt razsvetljave vasi Orehovec in Grič, za katerega je bil predlog podan na sestanku pred volitvami.

Robert Zagorc, Gornja Prekopa 1a

Kontakt: 031-862-565

Elektronski naslov: robert.zagorc@renault.com

Izvoljen v 3. volilni enoti, ki obsega naselja: Dobrava pri Kostanjevici, Dolnja Prekopa, Gornja Prekopa, Koprivnik, Malence in Sajeve

Odgovor na vprašanje: Nadaljevanje in dokončanje projekta ceste Prekopa–Kostanjevica. Ureditev statusa in sofinanciranje potrebne opreme s strani občine za PGD Prekopa in PGD Kostanjevica. Nadaljevanje in dokončanje prostorskega načrta občine Kostanjevica na Krki.

| FOTO: PETER PAVLOVIČ

POGOVOR S HIDROINŽENIRJEM SLOBODANOM NOVAKOVIĆEM

POPLAVE | FOTO: JANEZ ZAKŠEK

SLOBODAN NOVAKOVIĆ | FOTO: OSEBNI ARHIV

Gospod Slobodan Novaković, univ. dipl. ing. grad., je bil do pred nekaj leti vodja izpostave Agencije Republike Slovenije za okolje za območje Dolenjske, Posavja in Bele Krajine, za porečja Save, Krke, Sotle in Kolpe. Tema najinega pogovora so bile septembrske poplave v spodnjem toku reke Krke. S sogovornikom sva se kmalu strinjala, da gre za normalen naravni pojav, ki je bil, je in bo, pogostejše ali redkeje, pa vendarle na našem območju stalno prisoten. Tega se zavedata tako civilno prebivalstvo, ki zaradi trenutnega udobja na ta dejstva rado pozabi, kot tudi stroka, ki žal prevečkrat ostane preslišana. Spomini starejših Kostanjevičanov, naziv Dolenjske Benetke in lokalna legenda o sveti Neži nakazujejo na velike povodnji na območju Kostanjevice. Tudi stari poplavni gozd hrasta Doba govori o dolgi zgodovini stalno in občasno poplavljenih tal na levem bregu reke. Takšna dejstva in izkušnje, pravi g. Novaković, govorijo o tem, da je treba z naravo živeti, jo spoštovati, pa nam ne bo delala preglavic. Spoštovati je treba simbiozo, pravi, v kateri naravni pojavi terjajo svoj prostor, človek pa ta prostor spoštuje in se naravi umika.

Prebivalci naselij v ravninskem delu toka Krke so od nekdaj vajeni vsakoletnih poplav. Pa vendar so bile stvari tokrat nekoliko drugačne. Kaj je botrovalo tako obsežnim jesenskim poplavam na območju spodnjega toka reke?

Izjemnem obsegu poplav je botrovala sočasnost velikega področja obilnih padavin. Treba je imeti v mislih, da povodje Krke kot kraškega vodotoka zajema izjemno širok prostor, ki ne pomeni samo površinskega odtoka, ampak dejansko tudi odtok podzemnih voda. Te se stekajo še zelo daleč za glavnim tokom Krke in segajo čez Ribniško podolje vse do območja Sodražice, natančneje do točke, od katere se to zaledje pretaka v smeri proti Kolpi. Te podzemne vode se nato pojavijo v stranskih izvirih vodotokov ob Krki. Sočasnost obilnih padavin na omenjenem območju in padavin na območju, kjer Krka teče kot površinski vodotok, je ustvarila odtočne razmere, ko so se v ravninskem oziroma nižinskem delu Krke vse vode stekale hkrati.

Tudi področje Gorjancev je deloma zakraselo, kar pomeni, da se voda ponekod pretaka podzemno. Kadar dlje časa dežuje, ljudje radi rečejo, da bo Krka visoka, ker so „Gorjanci polni vode“. Za kako velik vpliv gre tu?

Trditve, da s področja Gorjancev pritekajo enormne količine vode, so upravičene le v tem, da Gorjanci s svojimi hudourniški pritoki prispevajo toliko vode, kolikor je na površini pade na to območje. Vse druge vode, ki so kraškega izvira, se pomembneje pojavljajo više od Vavte vasi in Straže ter v srednjem toku že iztečejo oziroma izginejo. Pritoki, ki so ob srednjem in spodnjem toku, torej ne prispevajo vode iz podtalnice, ampak dejansko odtok površinskih voda, ki so posledica obilnega dežja.

Sava ob visokem vodostaju na sotočju zajezijo veliki manjši tok reke Krke in upočasnijo njen odtok. Je to dodaten vzrok za obsežne poplave v naši občini?

Povezovanje koincidence [pojava, pri katerem visoke vode glavnega vodotoka

zajezijo dotok stranskega vodotoka] visoke vode Save in Krke na območju Kostanjevice ni upravičeno. Visoke vode Save, ki seveda upočasnijo odtok reke Krke, ne segajo tako visoko po toku navzgor do območja Kostanjevice. Visoka voda tega obsega na tem območju je izključno iz prispevnega področja Krke kot vodotoka in njenih pritokov.

Še en lokalni faktor, ki vpliva na vodne razmere na našem območju, je Krakovski gozd. Vemo, da je to poplavni gozd, v katerem stoji voda stalno ali občasno. Kaj pomeni za Kostanjevico sposobnost zadrževanja vode v zamočvirjenem gozdu?

Površina, na kateri leži Krakovski gozd, je retenzijski [sposoben zadrževanja vode] prostor, v katerega so se visoke vode Krke od nekdaj izlivala. To je prostor, kamor se visoke vode lahko mirno razlijejo po veliki površini in izgubijo deroči tok nižje proti Kostanjevici in dalje proti Savi.

Ali obstajajo racionalne in smiselne rešitve zaščite pred visokimi vodami na območju

spodnjega toka reke Krke, konkretnije Kostanjevice na Krki?

Seveda so se strokovnjaki že v preteklosti soočili s problemom poplavljanja območij ob spodnjem toku Krke in njihove zaščite. V sedemdesetih letih so bile narejene študije vodnogospodarskih osnov, ki so prinesle raznolike rešitve, kot bi bil denimo jez v naselju Soteska ali manjši, a obsežni nasipi v Krakovskem gozdu. Ti bi lahko zadržali več poplavne vode, jez pa bi omogočal obvladovanje dotoka vode v srednji in spodnji tok reke. Te in druge rešitve niso bile uresničene zaradi neekonomičnosti, neracionalnosti ali preprosto drugačnih interesov države v določenem zgodovinskem obdobju. Kakih posrednih možnih načinov zaščite v Kostanjevici žal ni. Če bi hoteli poplave omejiti z nasipi, bi morali Krko preusmeriti ven iz sedanjega pretočnega dela (desnega okljuka in levega kraka), tako da tudi razmišljanja v to smer nimajo realnih tehničnih ali drugih strokovnih podlag. Kadar ne obstajajo tehnične in druge rešitve, tako kot v primeru Kostanjevice, naj bodo pretekle izkušnje ljudi ter uredbe Ministrstva za okolje in prostor usmeritev in orientacija občini, ko se ta odloča, v kateri prostor lahko ob pripravi občinskega prostorskega načrta še posega. Obenem so vse to informacije, ki pomagajo pri načinu organiziranja dejavnosti in življenja v smeri, ki bi preprečila ali čim bolj omilila škodo pri naslednji takšni ujmi.

Tudi starejši prebivalci Kostanjevice ne pominjajo tako visoke vode. Je bil otok kdaj poplavljen v tako velikem obsegu?

Voda ob jesenski povodnji je bila približno na enaki gladini kot leta 1933. Če to vzamemo kot izhodišče, pomeni, da imamo opraviti z javnim mnenjem

mlajše dobe, ki ni poznalo izročila starejše generacije, ki bi dala vedeti, da bo Kostanjevica, pa čeprav biser ob reki, prej ali slej doživela podobne težave. Včasih jih ljudje obravnavajo kot ujme ali naravne nesreče, včasih kot normalen naravni pojav. Ze sama literatura in izročilo imenujeta Kostanjevico Dolenjske Benetke. Ta naziv je zagotovo posledica dejstva, da so visoke vode večkrat poplavljevale otok.

Torej je nujno, da ljudje na poplavnih območjih upoštevajo zalogo ljudskega védenja, ki je omogočila preživetje ob reki in sobivanje z njo vse do danes?

Če bi ljudje upoštevali izkušnje, ki so jih doživele generacije v letih 1933, 1937, 1939, 1954, 1964, 1965 in 1991, bi lahko prišli do spoznanja, da je treba tak naravni pojav, ki se ne da omiliti na noben način, upoštevati pri rekonstrukciji stanovanjskih objektov in pri izgradnji drugih objektov gospodarske in druge infrastrukture ter vse napore usmeriti na prewencijo. Edini možni preventivni ukrep bi bila pravočasna pripravljenost in način življenja, v katerem bi ljudje glede na dani naravni pojav organizacijo svojega bivanja in notranjih prostorov v posameznih stanovanjskih objektih koncipirali tako, da bi čutili čim manj posledic. Druge rešitve ni, kot da to vzamemo kot naravni pojav, ki se bo zagotovo še pojavljal.

Agencija Republike Slovenije za okolje je dalj časa napovedovala katastrofalni obseg poplav. Izdana so bila opozorila. Kako si lahko kot lokalna skupnost in občina v takšnih primerih preventivno pomagamo sami?

Vse službe in druge občinske faktorje, ki se ukvarjajo z zaščito, je treba pripraviti in izdelati sanacijske programe oz. programe, po katerih bodo te službe za

tovrsten naravni dogodek popolnoma opremljene in pripravljene. Z alarmom ter s pravočasnim obveščanjem in z upoštevanjem že napovedanih pojavov, ki jih Agencija Republike Slovenije za okolje in prostor zadnje čase zelo dobro in kakovostno posreduje ljudem ob večjih vodotokih, se ta škoda lahko kar se da zmanjša. Prav tako je treba upoštevati uredbo, ki jo je Ministrstvo za okolje in prostor naložilo občinam, in sicer da morajo pri izdelavi občinskega prostorskega načrta izdelati tudi elaborate, iz katerih je natančno razvidno, kateri prostor v občini je tisti, ki je namenjen vodnim pretokom, in v katere prostore se ne sme posegati, da se ne bi vpliv naravnega pojava na poplavnih področjih še bolj katastrofalno povečeval.

S higienizacijo ali čistostjo prostora bi lahko zmanjšali posledice skrajnih vremenskih razmer in naravnih ujm ter zmanjšali škodo za prebivalce na prizadetih območjih. Lahko razložite vsebino tega pojma?

Tu moramo vedeti, da gre za zelo široko problematiko, saj vsakdo in vse, kar se v prostoru pojavlja, nanj neposredno vpliva. V najširšem pomenu besede moramo na higienizacijo prostora paziti vsi. V prvi vrsti zaradi kakovosti vode, se pravi z urejenimi greznicami, kanalizacijo in priključki na čistilne naprave; higienizacija pa je pomembna tudi zavoljo odtočnih razmer porečja. Na gradbiščih, na naših funkcionalnih zemljiščih, na njivah, torej na rečnem pretočnem profilu, ima puščanje raznih stvari, posekanega drevja in vej ob tako visoki vodi neverjetno velik vpliv na povzročeno škodo. Vse te stvari voda dvigne zelo hitro, recimo bale sena na ravninskih delih začno plavati in pomenijo nevarnost, ko se zamaši pretočni profil pri mostovih. Tudi gozdarji

POPLAVE | FOTO: JANJA BAZNIK

POPLAVE | FOTO: ALJA PINCOLIČ

morajo spoštovati dejstvo, da v gozdu ne smemo sprožiti hitrega odtoka vode, in biti pri sečnji gozdov še posebno pozorni na divje gozdne vlake, ker se tam pojavljajo nove hudourniške struge. Te vodo veliko hitreje pripeljejo v dolino. Prav tako pospešujemo stekanje vode s poselitvijo hribskih predelov in z asfaltiranjem ogromnih površin v mestih. Vzpostaviti moramo ravnovesje v zaledju celotnega prostora, če hočemo, da je odtok površinskih voda naraven.

Kolikšna je verjetnost ponovitve tako visoke vode pri nas? Kaj pomeni 100-letna voda?

Če vzamemo čisto teoretično, govorimo o 100-letni vodi kot o vodi, ki bi se

enkrat v stotih letih ponavljala, ampak ni izključeno, da se pojav zgodi nekaj let zapovrstjo. Ta septembrska visoka voda po vodi, ki je nastopila leta 1933, je bila dejansko 80-letna visoka voda, kar pomeni, da govorimo o pogostnosti pojava v nekem časovnem obdobju. Se pravi, če je v strokovnih vodnospodarskih osnovah zabeleženo, da je 100-letna visoka voda neka dimenzija, pomeni, da poplave leta 1933 in 2010 predstavljajo šele 80-letno visoko vodo, ki je nižja od 100-letne.

Se sploh da take katastrofalno visoke vode napovedati? Koliko je moč verjeti napovedim o vnovičnih božičnih poplavah?

Katastrof in izjemnih razmer ni možno

napovedati in ni logično pričakovati. Nujno je treba povedati, da se poplave na reki Krki (običajnega obsega) pojavljajo tudi petkrat letno. V času in prostoru bomo pač morali živeti z nekimi pojavi, ki jih človek popolnoma ne obvladuje. Upoštevat je treba izsledke stroke, ki jih ta pridobiva s sodobnim načinom opazovanja gibanja posameznih naravnih pojavov in ki jih Agencija Republike Slovenije za okolje dnevno objavlja. Ne moremo pričakovati, da se bo nekaj, kar je naravni proces, spremenilo, lahko samo upamo, da se visoka voda, kot sta 80-letna in 100-letna voda, ne bo tako pogosto pojavljala.

| Alja Pincolič

OCENA IN POPIS ŠKODE NA OBJEKTIH V POPLAVAH od 16. do 20. septembra 2010

Takoj po poplavah so bili občani obveščeni o začetku zbiranja vlog z raznosom letakov po vseh prizadetih gospodinjstvih. Ta so na otoku, Resljevi, Ljubljanski, Krški, Gorjanski cesti, Dobah, Malencah, v Sajevcah in Koprivniku. Lastniki prizadetih objektov so na občini vložili vloge za prijavo škode zaradi poplave. Občinska komisija za ocenjevanje škode na objektih je po sestanku glede na obseg oddanih vlog ugotovila, da pri popisu škode na terenu zaradi razsežnosti dela potrebujejo strokovno pomoč, zato je bila k sodelovanju povabljena skupina strokovnih sodelavcev.

Delo na terenu je potekalo sistematično, in sicer so se merile notranje poškodovane površine (talni sloji, ometi in stenske obloge), stavbno pohištvo (okna, vrata) ter fasadni sloji in obloge. Zbrani podatki s terena so bili nato obdelani za izračun nastale škode na podlagi cenika, predpisanega s strani Urada republike Slovenije za zaščito in reševanje. Sledil je vnos podatkov v AJDO, ki je državni informacijski sistem za popis in izračun škode ob naravnih nesrečah. Po končanem delu popisa in izračuna škode je bil izveden pregled izbranih objektov na terenu tudi s strani regijske komisije URSZR, ki je preverila delo občinske komisije. Rok za zaključek popisa je bil 20. 10. 2010, vendar je bil zaradi težav, ki so nastajale pri popisu, za vse v poplavah prizadete občine podaljšan do 6. 11.

2010, neuradno pa še naknadno do 10. 11. 2010. Regijska komisija je vloge predala državni komisiji, ta pa je tista, ki bo podala končno oceno o višini in obsegu povrnjene škode v poplavah prizadetim občinam.

Skupno je bilo v kostanjeviški občini obravnavanih 161 vlog, kar vključuje 87 stanovanjskih stavb, 7 poslovno-stanovanjskih objektov ter 10 poslovnih, 27 kmetijskih, 2 industrijski in 28 drugih stavb. Po neuradnih izračunih znesek škode znaša 954.393,05 €.

Komisija za oceno škode na objektih je s pomočjo strokovnih sodelavcev korektno in v predpisanem roku popisala škodo na objektih, opravila ogled izbranih oškodovancev z regijsko komisijo za popis škode na objektih ter s tem končala popis škode po poplavah med 16. in 20. septembrom 2010.

| Strokovni sodelavci občinske komisije za oceno škode na objektih

| FOTO: JANEZ ZAKŠEK

POROČILO O DEJAVNOSTIH OB POPLAVAH

Datum: 23. 11. 2010, Številka: 844-1/2010

Glede na situacijo v objektih po poplavi v Kostanjevici smo se kot občina povezali in na Elektro Celje – področje Krško poslali dopis z naslednjo vsebino (dopis št. 844/2010 z dne 4. 11. 2010):

»Kostanjevica na Krki je med 19. in 22. septembrom 2010 doživela eno najhujših poplav v zadnjih 100 letih.

Mesto in bližnja okolica sta bila popolnoma pod vodo, ki je zalila stanovanja in gospodarske objekte ter povzročila izredno škodo. Ministrstvo za kulturo nam je priskrbelo 120 aparatov za izsušitev vode, ki so jih prizadeti prebivalci imeli na razpolago od 23. septembra do 25. oktobra. Vsako gospodinjstvo je imelo povprečno 2 aparata. Vsak aparat ima moč 1 KW, kar zneso na dan 24 KW. Odjemalci elektrike bodo tako v tem času imeli okoli 1500 KW več porabljene električne energije.

Prosim vas, da jim zaradi te izredne porabe v prihodnje ne zaračunavate višje akontacije, pač pa njihovo prejšnje povprečje.

Za razumevanje se vam v imenu vseh prizadetih zahvaljujem, saj je ta katastrofa izredno prizadela naše občane, ki so izgubili vso notranjo opremo v stanovanjih, velika škoda pa je nastala tudi na objektih.«

Podlaga za ta dopis je bil dogovor župana in vodje enote gospoda Jankoviča glede dejavnosti Elektra Celje pri obračunu porabljene energije za sušilce vlage, ki so jih posamezniki imeli približno mesec dni. Z naše strani drugega dogovora ni bilo. Elektro pa je nato pristopil k popisu stanja na števcih in poslal račune za porabljeno energijo.

S strani nekaterih občanov smo prejeli proteste zaradi takojšnjega plačila. Kot pa smo že omenili, glede obračuna ni bilo z naše strani nič dogovorjenega, saj je metodo obračuna Elektro izvedel po svojih načelih.

Omeniti moramo tudi, da je sušilec vlage Ministrstvo za kulturo posodilo brezplačno, kljub temu da uradna najemna stane na dan 7,35 € oziroma z DDV 265,00 € na mesec na sušilec. Ta znesek je donacija Ministrstva za kulturo, ki se mu ob tej priliki zahvaljujem.

Občina je odprla poseben račun za donacije za odpravljanje posledic poplave, na katerega se je nateklo okoli 30.000,00 €. Največ je donirala Tovarna zdravil Krka d. d. Tudi tej in predsedniku uprave g. Jožetu Colariču iskrena hvala.

Ta znesek bomo po posebnih merilih razdelili posameznikom decembra ali januarja.

Prilagamo seznam donatorjev, ki so nakazali sredstva do 22. novembra:

Naziv podjetja, posameznika

- Petretič d. o. o., avtoservis trgovina in storitve, Krška cesta 4a, Kostanjevica
- Geomondi d. o. o., Kolarjeva 47, Ljubljana
- Rok Sketa, Pod Savljami 7, Ljubljana
- Andreja Pirnar Zagorc, Gornja Prekopa 1, 8311 Kostanjevica na Krki
- Jože Colarič, Lebanova ulica 18, 8000 Novo mesto

- Mojmir Pustoslemšek, Grič 10, 8311 Kostanjevica na Krki
- Krka, d. d., Tovarna zdravil Novo mesto
- Malči Hovorostanski, Glavarjeva 47, 1000 Ljubljana
- Sonja Podrepšek, Kersnikova ulica 12, 1000 Ljubljana
- Janez Stegenšek, Dolenji Boštanj 20d, 8294 Boštanj
- Bogomir Košak, Jamnikarjeva 29, 1000 Ljubljana
- Matija Pustoslemšek, Grič 10, 8311 Kostanjevica na Krki
- ZZV Novo mesto, Mej vrti 5, 8000 Novo mesto
- Ani Anžič, Cesta Petra Majdiča 3, Domžale
- Edvard Bajc, s. p., Pot na Črnile 5, 8273 Leskovec pri Krškem
- Krhin Ajda, Gorjanska cesta 4, 8311 Kostanjevica na Krki
- Rudar Senovo, CKO 4, 8281 Senovo
- Tadeja Bevec, Polje, cesta XXVI 10, 1000 Ljubljana Polje
- Dragica Milenkovič, Polanskova ulica 14, 1000 Ljubljana Črnuče
- Cirila Rozalija Divjak, Hmeljska cesta 4, 8311 Kostanjevica na Krki
- Čebelarstvo Pislak s. p., Apače 303, 2324 Lovrenc na Dravskem polju
- Jožica Lešnjak, Dolšce 20, 8311 Kostanjevica na Krki
- Joško Cunk, Črneča vas 25, 8311 Kostanjevica na Krki
- Štokar Franc, Orehovec 4, 8311 Kostanjevica na Krki
- Ladko Petretič, Hmeljska cesta 13, 8311 Kostanjevica na Krki
- Silvester Miklavž, Velike Vodenice 4, 8311 Kostanjevica na Krki
- Stanislav Tomazin, Ulica talcev 20, 8311 Kostanjevica na Krki
- Boštjan Tomazin, Globočice 3, 8311 Kostanjevica na Krki
- Melita Skušek, Resljeva 6, 8311 Kostanjevica na Krki
- Marjan Cvelbar, Malence 8c, 8311 Kostanjevica na Krki
- Milan Herakovič, Oražnova 11, 8311 Kostanjevica na Krki
- Gregor Jordan, Dobrava 8, 8311 Kostanjevica na Krki
- Ivan Ban, Dolnja Težka voda, 8000 Novo mesto
- Sindikat Krka, Šmarješka cesta 6, 8000 Novo mesto
- Občina Preddvor
- Zvezdana Bajc, Črmošnjice 16a, 8000 Novo mesto
- Damjan Šeruga, Črmošnjice 62, 8000 Novo mesto
- Radio Krka d. o. o., Ljubljanska cesta 26, 8000 Novo mesto
- Marija Dimic, s. p., Frizerski studio MD, Poljanski nasip 8, 1000 Ljubljana
- Doroteja Angeli, Gorjupova 10, 8311 Kostanjevica na Krki
- Ines Rostohar, Hmeljska cesta 21, 8311 Kostanjevica na Krki
- Jože Stopar, Črneča vas 41, 8311 Kostanjevica na Krki
- Silva Škof, Vojkova 73, 1000 Ljubljana
- Judita Strašček, Poljanski nasip 26, 1000 Ljubljana
- Janez Zalaznik, Pot čez Gmajno 88, 1000 Ljubljana
- Peter Herakovič, Ulica 28. maja 35, 1000 Ljubljana
- Banka Koper, Pristaniška 14, 6502 Koper
- Občinski svetniki občin Brežice, Kostanjevica na Krki, Krško in Sevnica na izredni seji dne 11. 11. 2010
- Jože Leskovar, Kajuhova 14, 8281 Senovo

| Poročilo pripravil:
Mojmir Pustoslemšek, župan

OBČINAMA KOSTANJEVICA NA KRKI IN DOBREPOLJE SO Z ZBRANIMI SREDSTVI PRISKOČILI NA POMOČ TUDI KOROŠKI SLOVENC

SLOVESNOST OB IZROČITVI SREDSTEV | FOTO: MORS

Tik ob zaključku redakcije smo na spletni strani Ministrstva za obrambo Republike Slovenije zasledili naslednje sporočilo: Na Vidmu je v petek, 10. decembra, potekala slovesna izročitev zbranih sredstev za odpravo posledic septembrskih poplav najbolj prizadetima občinama, Kostanjevici na Krki in Dobropolje. Predsednik Upravnega odbora Zveze bank Felix Wieser, ki je bil eden izmed pobudnikov akcije, je vsakemu od županov, Janezu Pavlinu in Mojmirju Pustoslemšku, izročil ček v višini 17.500 evrov. Slovesnosti so se udeležili tudi generalni direktor Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje mag. Boris Balant s sodelavci, predstavniki gasilcev, Ministrstva za obrambo, slovenske Policije, Veleposlaništva Republike Avstrije v Sloveniji, Rdečega križa in Karitas ter drugi, zbrane na slovesnosti pa je nagovorila ministrica za obrambo dr. Ljubica Jelušič. Gostitelj Janez Pavlin, župan občine Dobropolje, se je zahvalil vsem, ki so v času poplav priskočili na pomoč, med njimi tudi predstavnikom Civilne zaščite, Uprave Republike Slovenije za zaščito in reševanje ter Slovenske vojske, ki so se izredno hitro

odzvali klicu na pomoč z ustreznimi tehničnimi sredstvi, s čolni in z ljudmi, ter predvsem članom sedmih prostovoljnih gasilskih društev, ki delujejo v občini in so v tistih dneh delali brez premora. Kot je povedal župan, so vsi udeleženi pokazali veliko mero solidarnosti, domačinov pa tudi v najtežjih trenutkih nista zapustila optimizem in smisel za humor. Ministrica za obrambo je v svojem nagovoru izpostavila predvsem pomen organizacije sil za zaščito, reševanje in pomoč ob nesrečah, ki bodo glede na predvidevanja vse pogostejše in tudi vse intenzivnejše. Kot je povedala, bi morali ob sistemu, ki predvideva postopno vključevanje sil, od lokalnih do tistih na državnem nivoju, razmisliti o načinih, da bi ljudem lahko še hitreje priskočili na pomoč tudi z možnostjo hitrejšega vključevanja pripadnikov Slovenske vojske z razpoložljivimi sredstvi in predvsem, da administrativni postopki za pomoč ljudem ne bi terjali nepotrebne časa. Ob tem se je znova zahvalila vsem koroškimi Slovincem in predstavnikom Zveze bank in Posojilnice-Banke, ki so v teh težkih trenutkih prepoznali stisko Slovencev. Solidarnostna akcija

zbiranja pomoči za prizadete v septembrskih poplavah v Sloveniji z naslovom Hitra pomoč ob poplavah v Sloveniji je bila z dobrodelnim koncertom končana v torek, 16. novembra, v Celovcu. Zbiralno akcijo so podprle in pozvale širšo javnost, da prispeva po svojih močeh pri zbiranju denarja, vse osrednje organizacije koroških Slovencev: Zveza bank Celovec, Posojilnica-Bank Bilčovs-Hodiše-Škofiče, Posojilnica-Bank Borovlje-Celovec, Posojilnica-Bank Podjuna, Posojilnica-Bank Šentjakob, Posojilnica-Bank Pliberk, Posojilnica-Bank Zila, Posojilnica-Bank Železna Kapla, DIBA Ljubljana, Slovenska gospodarska zveza, Krščanska kulturna zveza, Slovenska prosvetna zveza, Zveza slovenskih organizacij, Narodni svet koroških Slovencev, Skupnost koroških Slovencev in Slovenk, Enotna lista, Slovenski oddelek ORF, ORF Kärnten/Koroška ter časopisa Novice in Nedelja. Prvi del zbranega denarja v vrednosti 20.000 evrov je predsednik upravnega odbora Zveze bank Felix Wieser s sodelavci 29. septembra že predal Gasilski zvezi Celje, Občini Laško in Občini Štore.

DOBRODELNI KONCERT

Spoštovani!

Lions klub Krško in Kulturni dom Krško obveščata javnost, da je bilo z dobrodelnim koncertom za prizadete v poplavah, organiziranim 13. oktobra 2010, v Kulturnem domu Krško ter z donacijami podjetij in posameznikov zbranih skupaj 6750 €, ki smo jih namenili 15 družinam oz. osebam iz Kostanjevice na Krki, Krške vasi, z Velikih Malenc in Loč, ki so bile prizadete v septembrskih poplavah. Družine so bile izbrane na podlagi seznamov, ki so jih pripravili na Centru za social-

no delo v Krškem in v Brežicah. Za njihovo sodelovanje se jim najlepše zahvaljujemo.

Še enkrat se želimo zahvaliti vsem, ki so prišli na dobrodelni koncert ali kako drugače prispevali pomoč poplavljenim, še posebej pa vsem izvajalcem koncerta, ki so se v celoti odrekli honorarjem za nastope.

| Mag. Gordana Rostohar, predsednica Lions kluba Krško, in Katja Ceglar, direktorica Kulturnega doma Krško

DOBRODELNI KONCERT | FOTO: **GORAN ROVAN**

PGD KOSTANJEVICA NA KRKI

Za kostanjeviške gasilce je bilo leto 2010 izjemno delovno. Imeli smo precej intervencij, izobraževali smo se, udeleževali tekmovanj ter ostalih aktivnosti v sklopu gasilstva.

Že v začetku leta nas je presenetil požar stanovanjskega objekta na Dolščah, kjer smo s hitrim posredovanjem kljub veliki razsežnosti požara preprečili še večjo katastrofo. A v zimskem času dela za nas še ni zmanjkalo, namreč kmalu je sledil katastrofalen požar na Krški cesti, kjer je zgorel celotni objekt gostilne Žolnir. Po zaslugi hitrega posredovanja obeh domačih društev in s pomočjo PGE Krško ter PGD Podbočje nam je uspelo po celonočnem delu požar pogasiti ter rešiti stanovanjski objekt. A nesreča ni počivala, kmalu smo intervenirali v Avguštinah, kjer je zagorel dimnik. Tako naša zima ni minila nič kaj mirno. Že aprila pa smo ponovno posredovali na Krški cesti, kjer je prišlo do samovžiga električne naprave. Po hitrem posredovanju domačih in s pomočjo prostovoljnih gasilcev ni prišlo do večje škode. Čez par dni je prišlo do požara v naravi na Dobah, ki pa se je končal brez večjih posledic.

Brez dvoma bo leto 2010 ostalo v spominu tako nam kot prebivalcem Kostanjevice po katastrofalnih poplavah, ki so pustošile v septembru. Gasilci si jih bomo zapomnili tudi po neprekinjenih petih delovnih dneh in neprespasnih nočeh. To je bila ena najtežjih, če ne najtežja preizkušnja v 130-letnem

GASILCI | FOTO: **TANJA GAZVODA**

delovanju društva, ki ga praznujemo drugo leto, kjer pa so se pokazali neverjetna požrtvovalnost, kolegialnost ter sočutje do ljudi. V intervencijah ob poplavah je skupno sodelovalo preko 100 gasilcev. Kljub letu, polnem intervencij pa smo našli čas tudi za nujno izobraževanje. PGD Kostanjevica na Krki je skupaj z Zavodom za gozdove Slovenije organiziralo tečaj za varno delo z motorno žago. Uspešno ga je opravilo 22 kandidatov. Ob tej priložnosti gre posebna zahvala kostanjeviškim logarjem za pomoč pri izvedbi tečaja.

Kot vsako leto pa je bilo naše društvo uspešno tudi na tekmovalnem področju. Še posebej velja omeniti občinsko tekmovanje gasilske zveze Krško, kjer so člani A moške desetine že četrto leto zapored osvojili 1. mesto. Udeležili

smo se tudi tekmovanj na Senušah, v Bukošku ter Dobravi pri Škocjanu, kjer smo osvojili tri druga mesta. Uspešne so bile tudi članice, ki so osvojile 1. mesto in prejele tudi prehodni pokal na tekmovanju na Raki. Omeniti velja tudi, da je PGD Kostanjevica z letošnjim letom pridobila iz bivših mladincev novo moško desetino članov A. Še vedno pa je naša velika želja in prioriteta posodobitev in nabava tehnične opreme, ki je nujna za nemoteno delo gasilskega društva. V sklopu tega že nekaj časa poskušamo pridobiti sredstva, ki nam bi omogočila nabavo avtocisterne. Ob tej priložnosti se zahvaljujemo vsem podpornikom in donatorjem, ki so nam do sedaj s finančno pomočjo pomagali približati se našemu cilju. | Matija Planinc in Blaž Tušar

JESEN NA TAMALEM PLAC

24. oktober

Turistično društvo Orehovec in Turistično društvo Kostanjevica na Krki sta letos združila moči in pripravila oktobrski dogodek. Namen? Druženje krajevnih, lokalnih in drugih obiskovalcev, mladih, starejših in najstarejših, skratka vseh, ki so jim všeč jesen, prijateljska tekmovalnost ter druženje ob kostanju in kapljici rujnega. Dež, odpadanje listja, visoka voda in nedeljsko popoldne ali z drugimi besedami vsakoletna prigoda „Jesen na Tamalem plac“.

Tradicionalna prireditev se je pričela na starem kostanjeviškem kopališču, kjer so se okoli ene ure zbrale veslaške ekipe. Reka Krka je bila glede na povprečni vodostaj letošnje jeseni tokrat precej nizka in umirjena, zato se je bilo za dober čas treba bolj potruditi. S prvim štartom, ob dveh popoldne, se je skupno v šestih ekipah pomerilo okoli petdeset veslačev in veslačic. V ženski konkurenci sta nastopili rivalski ekipi OTOK in CELINA, kjer je bila zadnje- navedena ekipa (čas 9:42) že drugo leto zapored boljša. V moški konkurenci so s štartnega mesta odveslale štiri ekipe: predstavniki ekip OTOK in OREHOVEC ter mladi v ekipah TABALUGA TEAM in TRAMPAMPULE. Vse štiri ekipe so v cilj priveslale z medsebojno razliko, manjšo od dvajsetih sekund, kar priča o napetem boju na vodi. Najboljši čas (8:24) si je s složnimi zaveslaji prikrmarila ekipa TRAMPAMPULE. Nedeljsko dogajanje se je okoli štirih z Otoka preselilo na Tamal plac, kjer so se tekmovalci in obiskovalci lahko nadjeli, kaj popili, se posladkali in kupili

ŽENSKA EKIPA CELINA | FOTO: MATEJ JORDAN

kak jesenski spominek. Pred pričetkom drugega tekmovalnega dela so za dobro voljo in plesni korak poskrbele melodije Pihalnega orkestra Kostanjevica na Krki. Sledilo je vlečenje vrvi, za kar se je spet prijaviло šest ekip. Pri moških je slavila ekipa OREHOVEC, ki je tako kot lansko leto odnesla vse točke. Da je bilo slavlje večje, pa je poskrbela še

ženska sekcija ekipe OREHOVEC, ki je prav tako osvojila prvo mesto v vlečenju vrvi. Vsi sodelujoči tekmovalci so bili deležni bogatih nagrad, obiskovalci pa so tistega rahlo deževnega nedeljskega popoldneva uživali v tekmovalnem duhu, kostanju, sladicah in glasbi. Čestitke ekipam in vabljeni drugo leto! | AP

	VESLANJE	VLEČENJE VRVI
	Moški	Moški
1. mesto	Trampampule	Orehovec
2. mesto	Tabaluga team	Otok
3. mesto	Otok	Trampampule
	Ženske	Ženske
1. mesto	Celina	Orehovec
2. mesto	Otok	Celina

2. MESTNI SEJEM ZAVOD OTOK

V petek, 22. oktobra 2010, se je v mestnem jedru Kostanjevice na Krki odvijal Igrivi jesenski mestni sejem, tudi tokrat pod okriljem zavoda Otok. Poleg sejemskega dogajanja smo se posvetili tudi najmlajšim obiskovalcem. Vsaka stojnica je za otroke pripravila učno delavnico, v kateri so spoznavali različne izdelke, obrti, rokodelstvo, kmetijstvo, različne dejavnosti in udeležence sejma (izdelovali so šopke iz pušpana, sestavljali lesene sestavljanke ...). Otroci so na lesenih

igralih Guga preskušali ravnotežje in vzdržljivost, pripravili smo tudi tekmovalje v igri Labirint, kjer so se učili sodelovanja in spretnosti. Otroci so spoznali tudi nekaj iger, ki postajajo dediščina, med njimi tudi pastirsko igro „kozla zbijat“. Igrali so se tudi z „Igrivo arhitekturo“. Arhitekta sta otrokom na igriv način predstavila svet arhitekture.

Sejem je obiskalo ogromno otrok in nekaj drugih radovednežev. Organiza-

torji smo z izvedbo in obiskom sejma zadovoljni.

| Tekst, foto: Alenka Lamovšek

ČEBULARSKI POHOD NA RAKO

ČEBULARSKI POHOD | FOTO: MARTIN KASTELIC

V nedeljo, 21. 11. 2010, je bil organiziran tradicionalni planinski pohod na Rako. Včasih so kmečke žene hodile prodajat čebulo na trg v Kostanjevico. Raška rdeča čebula je bila priznana daleč naokoli, še danes je rdeča čebula nekaj posebnega, na Raki pa ozimnica vsakega gospodinjstva. Zamisel za sam pohod je dal naš vodnik Franc Bakšič iz Cirja pri Raki. Danes ta steza ni več vidna, pa vendar vsako leto novembra PD Polom načrtuje pohod po neoznačeni poti čez Krakovski gozd na Rako. V letošnjem letu smo organizirali pohod skupaj z vinogradniškim in turističnim društvom z Rake.

Zjutraj ob 9. uri se je pri gostilni Žolnir zbralo 112 pohodnikov. Glede na slabo vremensko napoved veliko. Prišlo je 28 najavljenih pohodnikov-planincev iz PD Polet Šentrupert, nekaj planincev iz sosednjih društev, Ljubljane, z Jesenic in iz Novega mesta. Veliko je bilo tudi domačinov z Rake in iz Kostanjevice.

Zbrane je nagovoril in pozdravil glavni odgovorni vodnik Franc Bakšič ter s pomočniki popeljal pohodnike na pot. Slabo vreme ni vplivalo na razpoloženje udeležencev, pa tudi letošnje deževje, mokra tla in voda niso ovirali pohoda. Po Resljevi poti, mimo mokrišča Trstenik, smo nadaljevali pot do začetka pragozda. Tam nas je nagovoril župan Kostanjevice na Krki, g. Mojmir Pustoslavšek, in opisal značilnosti Krakovskega gozda ter posebnosti živalstva in ptičev, ki živijo na področju gozda. Povedal je tudi o značilnosti podrasti, o hrastu Dobu ter velikosti in nastanku pragozdnega rezervata. Prišli smo na območje sosednje občine oziroma KS Raka. V Zalokah smo se ustavili pri domačiji Pirc, kjer smo imeli krajši postanek s pogostitvijo in toplim čajem, pa tudi posebneža cvička ni manjkalo. Po polurnem postanku nas je v imenu turističnega društva pozdravil Lojze Kerin, zapeli smo planinsko himno in

nadaljevali pot proti vasi Cirje. Ob poti so nas domači vinogradniki postregli s pijačo. Krajši postanek ob pijači in prigrizku nas je čakal pri hramu-zidnici Vinka Štajnerja. Domačini so nam ob cvičku zapeli domačo raško pesem, veselja in smeha tudi ni manjkalo.

Počasi smo prihajali proti cilju, vinogradniškemu hramu v Cirju. Novozgrajeni hram v starem stilu, narejen z veliko prostovoljnega dela, volje in zagona, je lahko v ponos vsakemu Račanu.

Topla malica, pasulj za vse pohodnike, so pripravile kuharice z Rake. Predsednik vinogradnikov Ivan Vizlar nam je opisal zgodovino, način gradnje tega prečudovitega hrama in njegov namen ter povabil prisotne k ogledu zgornjih prostorov, kjer sta razstava kmečkega orodja in posod za vino ter prikaz začetkov vinogradništva na Raki. Česa takega se verjetno ne da videti nikjer drugje. Sodelovanje več društev: planinskega, turističnega in vinogradniškega v povezavi z lokalno (krajevno) skupnostjo omogoča organizacijo takšnega druženja. Marsikje tako sodelovanje manjka.

Na koncu smo imeli podelitev medalj za prehojeno pot. Kdor je že bil na kakšnem čebularskem pohodu, ve, kakšna je medalja, preostali pa se pridružite drugo leto – medalja vaš čaka.

Vsem, ki ste prispevali k organizaciji, najlepša hvala, naprošeni ste tudi za drugo leto, ob 10 letnici Čebularskega pohoda na Rako. Čebularski pohod ni običajen planinski pohod, ampak je pohod druženja ljudi, primeren za vse generacije; druženja krajev, lokalnih skupnosti; nenazadnje skupna promocija občine Kostanjevica na Krki, občine Krško s KS Raka oziroma celotne Dolenjske in Posavja, pa tudi same Slovenije. Planinski pozdrav!

| Franc Štokar

oktober prevzela kot spominski praznik vsem žrtvam strašnega dogodka v drugi svetovni vojni.

Naj bo ta dan trajen spomin padlim in večem opomin vsem prihodnjim rodovom.

Slava jim!

KOMEMORACIJA

Vsako leto se spominjamo 21. oktobra leta 1943, ko so Nemci v Kostanjevici na Krki odvzeli prostost 70 moškim in otrokom, izbrali in storili neusmiljeno zločinsko dejanje. Ustrelili so 43 talcev iz mesta Kostanjevica, s Prekope, iz Orehovca, z Malenc, iz Dolšč, z Vel. Vodenic in iz Kočarije. Isti dan je nemška vojska na Dol. Prekopi ubila še 3 domačine. Zato sta oktober in ta dan za mesto Kostanjevica in okoliške vasi simbol

spomina in opomina. Praznik pomeni počastitev žrtev tega dogodka. Pri tem pa ne gre pozabiti na številna obeležja in spomenike žrtvam fašističnega nasilja iz obdobja druge svetovne vojne na območju občine.

Naša dolžnost je, da ohranimo spomin na te čase, kajti že grški filozof je dejal: »Narod, ki se noče učiti iz preteklosti, je obsojen, da jo ponovi.«
Zato je občina Kostanjevica na Krki 21.

UROŠ ABRAM V PARIZU

Med 18. in 21. novembrom je v razstavišču Le Carroussel, ki pripada znamenitemu pariškemu Louvru, potekal 14. mednarodni fotografski sejem Paris Photo. Gre za največjo in najpomembnejšo tovrstno prireditev na svetu, ki je bila letos osredotočena na srednjo in vzhodno Evropo. Uradna selektorica tega dela z naslovom Statement je bila v Parizu živeča slovenska kuratorica Nataša Petrešin-Bachelez, sicer specialistka za sodobno umetnost, ki je spomladi sodelovala pri postavitvi odmevne pregledne razstave sodobne umetnosti iz srednje Evrope zadnjih 50 let v Centre Georges Pompidou. Slovenijo so na sejmu zastopale galerije Fotografija, Photon in Javni zavod P.a.r.a.s.i.t.e. Tako se je pod okriljem izredno uspešne ljubljanske galerije Fotografija med drugimi s svojimi deli predstavil tudi novopečeni diplomant praške akademije FAMU, Kostanjevičan Uroš Abram, s serijo Made in me. Že sam preboj mladega avtorja na tako veliko prireditve, v družbi eminentnih slovenskih fotografov, kot so Gaberšček, Kerbler, Sluban in drugi, lahko štejemo za velik uspeh, še bolj pa razveseljuje dejstvo, da je bila slovenska udeležba na sejmu medijsko zelo odmevna in da so mediji skoraj v vsakem zapisu (teh je bilo res veliko, med njimi tudi sloviti La

UTRINEK Z RAZSTAVE | FOTO: UROŠ ABRAM

Monde, La Figaro, Liberation, France 24 itd.) omenili tudi Abrama, njegovo fotografijo je objavil celo znameniti Guardian. Tudi kuratorica Peteršino-va je glede svoje izbire za Statement dodatno opozorila, da je dala poudarek mladim umetnikom in hibridnim praksam, ki se poslužujejo še drugih medijev in presegajo koncept klasične

dvodimenzionalne fotografije, kot npr. Uroš Abram. To je za mladega avtorja več kot odlična iztočnica za nadaljnji umetniški razvoj, v partnerstvu z galerijo Fotografija pa je svojo umetniško pot trasiral tako, kot uspele redko komu.

| GM

ODKRITJE SPOMINSKE PLOŠČE ZORANU DIDKU

Letošnjo muzejsko dejavnost je Galerija Božidar Jakac v precejšnji meri posvetila obletnicam akademskega slikarja Zorana Didka. Na 100. obletnico rojstva smo v Lamutovem likovnem salonu Galerije Božidar Jakac pripravili pregledno razstavo Didkovega risarskega opusa, 27. 10. pa smo ob obeležitvi 35. obletnice slikarjeve smrti s pomočjo Krke d. d, Društva Kerini in Stritarji ter občin Kostanjevica na Krki in Krško na družinski hiši Didkovih v Podbočju postavili spominsko obeležje. Ob krajši slovesnosti

na osrednjem trgu v Podbočju se je zbralo lepo število ljudi, kar še enkrat potrjuje, da so Podbočani Didka vzeli za svojega. S krajšimi govori sta Didkovo ustvarjalno pot povzela direktor Galerije Božidar Jakac Bojan Božič in kustos galerije Goran Milovanović, z glasbenim vložkom pa se je predstavila mlada Kaja Kovačič. Spominsko obeležje pa sta svečano odkrila župan občine Kostanjevica na Krki Mojmir Pustoslemšek in podžupanja občine Krško Ana Nuša Somrak.

| GM

ODKRITJE OBELEŽJA NA DIDKOVHI HIŠI | FOTO: PETER PAVLOVIČ

ŠOLA ni ŠALA

POPLAVE

POPLAVE | FOTO: JANEZ ZAKŠEK

Začetek letošnjega šolskega leta so zaznamovale poplave. Voda je prišla prav do glavnega vhoda, vendar se ni razlila čez šolski prag. Kljub temu zaradi neprevoznosti cest dva dni nismo imeli pouka in zato nas v naslednjih mesecih čaka nadomeščanje izgubljenih dni. V solidarnostni akciji je šola za tiste, ki so bili najbolj prizadeti, najprej namenila 3.000,00 EUR iz šolskega sklada, v njem pa se je nato v ta

Ekošola

V okviru projekta Ekošola smo zbirali zamaške za Tanjo s Senovega. Do sedaj smo zbrali 89,1 kg. Do sedaj smo zbrali tudi 56 izrabljenih tonerjev in 96 kartuš. Učenci 6. razreda so v četrtek, 14. 10. 2010, zbirali star papir po Kostanjevici in okoliških vaseh. Bili so zelo uspešni, saj so nabrali kar tri zabojnike (nekaj več kot 7000 kg). Denar, ki ga bodo prejeli, bo namenjen za organizacijo zimске šole v naravi. Naj vas še obvestimo, da papir še naprej zbirajte, saj bo februarja ali marca nova akcija zbiranja papirja, tokrat ga bodo zbirali učenci 9. razreda.

TEKMOVANJA

Logika

Šolskega tekmovanja 24. 9. 2010 se je udeležilo 39 učencev od 4. do 9. razreda, 12 jih je osvojilo bronasto priznanje. Na državno tekmovanje, ki je bilo v soboto, 23. 10. 2010, v Veliki Dolini, pa so se uvrstili: Jan Strajnar, 7. r., Alen Juršič, 8. r., Žan Štokar in Jakob Piletič iz 9. r. Srebrno priznanje je osvojil Žan Štokar, ki je bil 4. v svoji skupini. Alen je bil v svoji skupini sicer tretji, vendar mu je za srebrno priznanje zmanjkalo 1,5 točke.

namen nabralo kar precej sredstev, skupaj **7.305,19 evra**, od tega so največ prispevali:

IPC	500 evrov
časnik Finance	2.000 evrov
Dražen Levojevič	100 evrov
OŠ Železniki	2.943 evrov
učenci OŠ Jožeta Gorjupa	1.462,19 evra
OŠ Laško	300 evrov

Dodatne donacije pričakujemo še iz OŠ Krmelj in Metlika, kjer tudi poteka akcija, OŠ Šmarje pri Jelšah pa je 800,00 EUR namenila naravnost v roke prizadeti družini. Zbiralno akcijo so imeli za naše otroke tudi na OŠ Grm, kjer so se s podarjenimi oblekami in pohištvo še posebej izkazali tretješolci.

Po sklepu šolskega sklada bo imelo iz zbranega denarja devet učencev v celoti financirano malico do konca šolskega leta, od novembra pa vsaj do januarja 2011 (odvisno od sredstev) pa bodo prejeli tudi brezplačna kosila. Dva učenca bosta imela financirano letno oziroma zimsko šolo v naravi, drugim učencem pa bomo iz tega vira plačali dejavnosti, ki jih zahteva učni načrt posameznega oddelka in šole. Trije otroci iz vrtca bodo imeli sofinancirano oskrbnino v vrednosti povprečnega stroška učencev.

Male sive celice

Naši učenci Blažka Krašovec, Jan Strajnar in Tjaša Čukajne so se 28. 9. 2010 uvrstili na tekmovanje Male sive celice, najverjetneje bodo na RTV Slovenija nastopili 21. decembra.

Angleščina

V četrtek, 25. 11. 2010, je potekalo šolsko tekmovanje iz angleškega jezika za 9. razred. Na regijsko tekmovanje sta se uvrstili Lana Beševič in Tajda Božič, ki sta dosegli odlični rezultat – 47 od 48 možnih točk.

Biologija

V sredo, 20. 10. 2010, se je deset devetošolcev pod mentorstvom učiteljice Jožice Čukajne spoprijelo z letošnjo temo tekmovanja iz biologije, ki ga organizira Prirodoslovno društvo Slovenije: drevesne in grmovne vrste. Bronasta priznanja so osvojili Rebeka Danica Pacek, Lana Beševič in Žan Štokar. Na državno tekmovanje, ki bo 3. 12. 2010 v Šmarjeti, sta se uvrstila Lana Beševič in Žan Štokar.

Nemščina

V četrtek, 18. novembra 2010, je na šoli potekalo 1. šolsko tekmovanje iz nemščine za 9. razred. Tekmovanja se je udele-

žil Gašper Pincolič, učenec 9. razreda, ki je dosegel zelo dober uspeh in za las zgrešil bronasto priznanje.

Kaj veš o sladkorni bolezni

25. 11. 2010 so se naši učenci Jakob Piletič, Jan Tršinar ter Žan Štokar v Kranju udeležili državnega tekmovanja KAJ VEŠ O SLADKORNI BOLEZNI. Jakob in Žan sta osvojila srebrno priznanje.

Športna tekmovanja

11. 11. 2010	Nogomet, občinsko	Leskovec	St. učenci	3. mesto
17. 11. 2010	Nogomet, področno	Sevnica	St. učenci	7. mesto
23. 11. 2010	Odbojka, občinsko	Kostanjevica	St. učenci	1. mesto
24. 11. 2010	Odbojka, občinsko	Senovo	St. učenke	4. mesto

Kros

Občinskega prvenstva v krosu, ki se je odvijalo na stadionu pri OŠ Jurija Dalmatina Krško, so se udeležili naši učenci od 1. do 9. razreda. Najuspešnejši so bili:

1. mesto: ENEJ UNETIČ (2. razred), PIA URBANČ (4. razred), URŠKA GRAMC (9. razred)
2. mesto: TAJA KRŽIČNIK (2. razred)
3. mesto: LOVRO JARKOVIČ (4. razred), MIHA ŠTOKAR (5. razred), SIMONA ZAGORC (7. razred)

Investicije

Ob začetku šolskega leta so se učenci predmetne stopnje razveselili nove garderobe, od investicij pa pričakujemo še novo opremo z vsemi najsodobnejšimi aparati za učilnico gospodinjstva. Posodobili smo tudi opremo v šolski kuhinji, nabavili smo namreč parno konvekcijsko pečico, ki omogoča pripravo zdrave hrane praktično brez maščob, uvedli smo tudi elektronski zapis abonentov na malico in kosilo.

Praznični dobrodelni sejem in koncert

Osnovna šola Jožeta Gorjupa Kostanjevica na Krki je že šesto

V SKLOPU NARAVOSLOVNEGA DNE SO UČENCI 5. RAZREDA Z RAZREDNIČARKO MATEJO KOSOVAN OBISKALI MEHANIČNO DELAVNICO MARTINA PETRETIČA | FOTO: JANEZ ZAKŠEK

leto zapored pripravila praznični sejem, na katerem so učenci prodajali svoje izdelke. Na posebej zasnovanem tehniškem dnevu so jih ustvarjali prav vsi učenci od 1. do 9. razreda. Pri tem so jim pomagali učitelji in strokovni delavci vrtca. Že tradicionalni sejem smo obogatili še s krajšim koncertom, na katerem so se poleg otroškega in mladinskega pevskega zborra predstavili še učenci, ki obiskujejo glasbeno in plesno šolo. Pred prvo adventno nedeljo je bil tudi program že obarvan božično-novoletno, tako da smo vstop v praznično obdobje zaznamovali tudi na ta način. Obiskovalci so do zadnjega kotička napolnili prireditveni prostor, veliko zanimanje pa je vladalo predvsem za značilne praznične okraske, adventne venčke in voščilnice. Izkupiček sejma, 1.100,00 EUR, je namenjen dejavnostim šolskega sklada. Zaradi vremenskih nevišečnosti pa je žal odpadlo predavanje dr. Janeza Bogataja, ki sta ga skupaj pripravljali Valvasorjeva knjižnica in šola.

Tehniški dnevi

Devetošolci so v okviru naravoslovnega dne obiskali Center biotehnike in turizma v Novem mestu. Dijaki in zaposleni na šoli so izčrpno predstavili svoje izobraževalne programe, pripravili so več poklicnih delavnic. Ogledali smo si posest s hlevi, vinsko klet, laboratorije ter šolo.

Prireditve

Učenci naše šole so ob spominskem dnevu občine Kostanjevica na Krki 21. oktobra nastopili na žalni komemoraciji na pokopališču, 17. novembra pa so polepšali dan starostnikom, ki so se v organizaciji RK Kostanjevica na Krki zbrali na vsakoletnem srečanju v Gostilni Žolnir.

Zanimivosti

Filma Papirček in flaša ter Milo za žajfo, ki sta nastala na naši šoli, sta bila izbrana in predavanja v programu Otroci se predstavljajo II, festivala Animateka. 5. decembra sta bila na sporedu v Kinodvoru v Ljubljani in 17. v Udarniku v Mariboru.

| Melita Skušek

TJAŠA ČUKAJNE, JAN STRAJNAR IN BLAŽKA KRAŠOVEC Z MENTORICO MARTINO KRIŽNIK | FOTO: JANEZ ZAKŠEK

MEDOBČINSKI PRVAKI V ODBOJKI S ŠPORTNIM PEDAGOGOM ERVINOM FELICIJANOM | FOTO: MITJA MLADKOVIČ

UTRINEK Z DOBRODELNEGA PRAZNIČNEGA SEJMA | FOTO: JANEZ ZAKŠEK

Praznovanje jeseni v vrtcu

Ko se je oktober prevesil v drugo polovico, smo v vrtcu za otroke in starše pripravili prijetno skupno popoldne. Praznovali smo jesen. Nabrali smo jesenske plodove in ustvarjali. Otroci so izdelovali ježke iz slanega testa ter ogrlice in zapestnice. Skupaj s starši so uživali v jesenskem fotokotičku. Posladkali smo se s sladkim pečenim kostanjem.

Lovec na obisku

Starejše sredinčke je v jesenskem času obiskal gospod Svetec, lovec in ribič. Predstavil je delo lovcev in njihovo skrb za ohranjanje ravnovesja v naravi in živalskih vrst v naših gozdovih. Poučil nas je o pticah selivkah in pticah stalnicah ter o pripravi hrane za živali pozimi.

Čebelarji med nami

19. 11. 2010 so nas tudi letos z obiskom prijetno presenetili kostanjeviški čebelarji v okviru vseslovenske akcije „En dan za zajtrk med slovenskih čebelarjev v naših vrtcih“. Osveščenost o zdravem načinu življenja se začne že v otroštvu, zato pozdravljamo akcijo, s katero poskušamo približati med otrokom in jim vzbuditi željo po zdravem življenju. Poleg osveščenosti o zdravem načinu prehranjevanja želimo pri otrocih in njihovih starših vzbuditi skrb za čebelo in s tem za okolje. Vloga medonosnih čebel v naravi je nenadomestljiva, saj so nujno potrebne za ohranjanje naravnega ravnovesja. Naši prijazni čebelarji so nam pripravili zanimivo predstavitev dela čebelarja in njegove skrbi za čebele. Veliko smo se naučili o teh in o njihovih izdelkih. Oblikovali smo svečke iz satnic ter se posladkali z medenimi lizikami.

Na obisku v Valvasorjevi knjižnici

V novembru smo Jurčki obiskali Valvasorjevo knjižnico, kjer sta nas pričakali prijazni knjižničarki. Skupaj smo si ogledali knjižnico, se pogovorili o kulturi vedenja v njej ter ravnanju s knjigo. Poslušali smo poučno pravljico in prelistali slikanice ter si ogledali risanko o Frančku v knjižnici. Bilo je nadvse prijetno.

PRAZNOVANJE JESENI | FOTO: ARHIV ŠOLE

LOVEC NA OBISKU | FOTO: ARHIV ŠOLE

ČEBELAR | FOTO: ARHIV ŠOLE

V KNJIŽNICI | FOTO: ARHIV ŠOLE

LABIRINTI BESED – pogovor s pisateljem **ANDREJEM BLATNIKOM**

20. november, dan slovenskih splošnih knjižnic, v knjižnicah po navadi praznujemo delovno. Tako smo ob letošnjem prazniku v kostanjeviški knjižnici v goste povabili pisatelja, prevajalca in urednika Andreja Blatnika, s katerim se je pogovarjal Goran Milovanović.

Andrej Blatnik je po diplomah iz primerjalne književnosti in sociologije kulture na ljubljanski Filozofski fakulteti magistriral iz ameriške književnosti in leta 2004 opravil tudi doktorat. Kot avtor je podpisan pod dvanajst knjig pri nas. Preko dvajset jih je objavljenih v tujini. Njegove zgodbe se da brati kar v 25 različnih jezikih, tudi sam je bral iz svoje proze – in tako svetu predstavljal slovensko literaturo – že na različnih koncih sveta. Po njegovi zaslugi lahko v slovenščini beremo Stephena Kinga, Anais Nin, Sylvio Plath in še marsikaterega drugega dobrega pisca. Andrej je urednik pri Cankarjevi založbi. Trenutno je zaposlen kot predavatelj na Filozofski fakulteti, pogosto vodi tudi odlične delavnice kreativnega pisanja. Sogovornika sta se v izjemno zanimivem pogovoru dotaknila različnih tem iz življenja in dela avtorja. Spregovo-

LITERARNI VEČER | FOTO: **MATEJ JORDAN**

mila sta o začetkih njegovega pisanja in angažiranja na slovenski literarni sceni ter procesu nastajanja novih del (Andrej se, ko piše, popolnoma umakne od vsakdana – njegove zadnje knjige so nastale v Indiji). Kot „insajder“ je predstavil stanje na slovenskem in svetovnem založniškem trgu, spregovoril je tudi o svojem načinu urednikovanja, tako pri Cankarjevi

založbi kot dolgoletnega dejavnega sodelovanja z založbo LUD Literatura. Pogovarjali smo se o kreativnem pisanju, ki se na žalost pri nas še premalo uči. Andrej Blatnik je zanimiv, „gostobeseden“ sogovornik, zato nam bo ta literarni večer brez dvoma ostal v lepem spominu.

PREDAVANJE BONTON, KULTURA VEDENJA

V knjižnici smo se odločili, da bomo v sklopu dejavnosti, ki jih pripravljamo na Točki vseživljenjskega učenja, proti koncu leta pripravili tudi kakšen dogodek, ki bo po svoje obogatil te posebne dni v letu.

Tako smo v sredo, 8. decembra, v gostilni Kmečki hram lahko prisluhnili „koristnemu“ predavanju Bonton, kultura vedenja. Predavateljica Bojana Košnik se že več kot dve desetletji posveča protokolu – kot vodja protokola je bila zaposlena pri različnih ministrstvih, bila je direktorica za protokol, gostinstvo in turizem v Servisu za protokolarne storitve Brdo, zadnja leta pa je direktorica in lastnica podjetja za svetovanje in izobraževanje

Bonton.

Kultura vedenja je z vsemi našimi zavednimi in nezavednimi sporočili del sporazumevanja med ljudmi in je temelj splošne kulture. Pravil lepega vedenja ne označujemo z „moraš“, to so priporočila, nasveti, dani zaradi lepšega, bogatejšega, lažjega in boljšega sporazumevanja med nami. Zaradi boljših odnosov med ljudmi, boljšega počutja posameznika in njegove samozavesti.

Pravila lepega vedenja so vedno obstajala in bodo tudi v prihodnje, čeprav se malo spreminjajo, ker so izraz duha časa, razmerij moči in socialne strukture. Sodobna pravila lepega vedenja nam morajo pomagati pri

povezovanju in nas ne smejo ovirati. Biti morajo sprejemljiva, ne dogmatična, ustrezati morajo tako mlajšim kot starejšim. Pomembno pa je, da krepijo medsebojno razumevanje, strpnost, obzirnost, da spodbujajo in izkazujejo pripravljenost pomagati. To pa je že nekaj osnovnih temeljev zgradbe za dobro vseh nas, ki smo vključeni v te procese.

Izjemno zanimiva predavateljica se je na zelo praktičen način dotaknila mnogih področij tako vsakdanjega kot poslovnega bontona. Razjasnili smo številne dileme, povezane z različnimi situacijami, s katerimi se soočamo, dokazali smo, da je bonton v bistvu zelo preprost in življenjski, ter spo-

PREDAVATELJICA BOJANA KOŠNIK | FOTO:
ARHIV VALVASORJEVE KNJIŽNICE

znali, da bo vedno najpomembnejši in dragocen pristen ter iskren odnos do soljudi.

In še nekaj nasvetov, ki lahko pomagajo premagati prenekatero zadrego:

- v medsebojnih odnosih upoštevajmo, da mora biti naše vedenje tako, da drugim ne bo škodovalo, temveč jim bo koristilo, ne bo vzbujalo občutka krivde in bo veljalo za pošteno.
- Pomagajmo si s temeljnimi pravili o prednostih: ženska pred moškim, starejši pred mlajšim, prišlek ali gost pred domačim, višji po položaju pred nižjim ...
- Pri strogo poslovnem odnosu spol (in tudi starost) vedno zanemarimo in upoštevamo samo položaj posameznika.
- Pri rokovanju si zapomnimo, da roko ponudi tisti, ki je v danem trenutku višji v družbeni razvrstitvi. Tudi pri predstavljanju velja temeljna prednostna razvrstitev, kar pomeni, da predstavimo prišleka navzočim, nižjega po položaju višjemu, mlajšega starejšemu, gospoda dami, neznanega znanecem.

- V odnosu med ženskami in moškimi se nadrejenost umika enakopravnosti, saj ženske danes posegajo po najvišjih položajih. Načelo emancipacije, enakopravnega položaja pa velja tako za moške kot za ženske. Vendar zaradi enakopravnosti ni treba potisniti v pozabo ženske rahločutnosti, čustvene topline in strpnosti. Naj vse to ne umori vljudnosti, pozornosti, galantnosti do sodelavcev in sodelavk. Z uniformiranostjo nihče ni zadovoljen, z različnostjo pa ne le da priznavamo posameznikovo enkratnost, ampak jo tudi negujemo.
- Točnost je temeljno pravilo vljudnosti in spoštovanja do človeka, ki nas čaka. Zato hodimo na sestanke točno; poznamo pa tudi odstopanja, ki pa jih moramo prav tako poznati. Na sprejeme in druge množične prireditve hodimo z majhno zamudo od 5 do 10 minut, tudi 20 minutna zamuda je še dovoljena. Do takrat nas je gostitelj še dolžan čakati, dlje pa ni treba. Tudi kulturne prireditve, gledališča, opere bomo obiskovali točno. Tudi za kosila in večerje velja točnost, nikakor pa ne smemo priti prej, saj je to bolj nevljudno kot zamujanje.

ZDRAVJE JE NAŠA ODLOČITEV

V okviru jesenskih dogodkov na Točki vseživljenjskega učenja v kostanjeviški knjižnici smo v petek, 22. oktobra, lahko prisluhnili predavanju iskrive in zanimive predavateljice Marije Merljak. Zdravje je naša odločitev.

„Za zdravje se moramo odločiti sami!“ nas je nagovorila predavateljica. To načelo ne izključuje zdravnika, marveč opozarja, da moramo storiti vse za preprečitev bolezni. Moderna znanost potrjuje, da je mogoče z uravnoteženo prehrano za dolgoročno zdravje storiti veliko. Odločitev za zdravje vključuje tudi skrb za gibanje, prešeren smeh ter pozitiven odnos do sebe in drugih. Predavateljica nam je na podlagi strokovnih dejstev, podkrepjenih z lastnimi izkušnjami, podala mnogo preprostih idej in „receptov“, kako lahko brez velike zapletenosti veliko sami naredimo za svoje zdravje in dobro počutje. Marija Merljak, univ. dipl. inženirka živilske tehnologije je poklicno kariero začela kot tehnologinja v nekdanji Emoni, Mesni industriji Zalog. Leta 1994 pa se je začela podrobno posvečati tistemu, kar jo je še bolj zanimalo kot vodenje

industrijskega obrata: svetovanju na področju zdrave prehrane. In to dela še danes. Predvsem jo zanima, kako je mogoče z zdravo in uravnoteženo prehrano ohraniti zdravje in mladost ali pa si izboljšati že pešajoče zdravje. V več

kot desetletju študija, izpopolnjevanja in dela si je nabrala veliko izkušenj, ki jih v zadnjih letih deli tudi z drugimi prek predavanj, delavnic in v različnih medijih.

PREDAVATELJICA MARIJA MERLJAK | FOTO: MATEJ JORDAN

PREDAVANJE ZDRAVO ŽIVLJENJE

V letošnjem šolskem letu na TVU Kostanjevica na Krki pripravljamo tudi cikel predavanj z naslovom Zdravo življenje. Z različnimi platmi skrbi za zdravje nas bo seznanjala sokrajanka Vlasta Curhalek, dipl. m. s. Predavanja organiziramo v sodelovanju z Društvom kmečkih žena „Pod Gorjanci“, zato smo se tudi odločili, da bodo predavanja zaradi pomanjkanja prostora v knjižnici v njihovem prostoru za

druženja (v Radioklubu na Prekopi). Zdravje je brez dvoma največje bogastvo. Kako dragoceno je, pa se zavemo po navadi šele takrat, ko nam telo pove, da nekaj ni v redu. Čeprav vemo, da lahko za zdravje naredimo veliko tudi sami, to pogosto pozablamo. Zato so predavanja, ki nas osveščajo, zelo dobrodošla.

Prvo predavanje smo poimenovali kar splošno: Zdravo življenje. Predavatelj-

ca nam je spregovorila o najpomembnejših dejavnikih tveganja. Poudarila je, da je znanje o pomenu zdravega življenja za zdravje in poznavanje škodljivosti navad prvi pogoj, da začnemo razmišljati o spremembi tveganega vedenja. Predstavila je proces sprejemanja in vnašanja sprememb v vsakodnevno življenje. Spregovorili smo o zdravem prehranjevanju, kajenju, alkoholu, stresu in samem pomenu pozitivnega gledanja na življenje in same sebe.

Vsekakor je bilo predavanje zanimivo in koristno, kar so potrdili tudi številni udeleženci, ki so se povabili na predavanje odzvali.

ALI SMO ZA PRAZNIKE RES PRAZNI?

predavanje dr. janeza bogataja

PREDAVANJE PROF. JANEZA BOGATAJA | FOTO: MATEJ JORDAN

Zadnji letošnji dogodek, ki smo ga pripravili v okviru Točke vseživljenjskega učenja v kostanjeviški knjižnici, je bilo predavanje etnologa dr. Janeza Bogataja, Ali smo za praznike res prazni? Predavatelj, priznan profesor in avtor mnogih prispevkov s področja praznikov in praznovanj, je poudaril, da ima sam rad praznike, zlasti zato, ker so praznični dnevi čas, ki ga načrtovano in v celoti posvetimo prijateljem, družini ali naključnim znancem. Žal na to prepogosto pozablamo in v naglici opravkov nam preprosto zmanjka časa za pripravo prazničnega vzdušja. Ljudje so se nekoč na praznike skrbno pripravljali in pričakovanje ves čas stopnjevali, je povedal in dodal, da bi ob pomoči modelov prazničnih šeg in navad, ki

jih hrani zakladnica naše dediščine, lahko na novo ovrednotili in vsebinsko obogatili sodobna praznovanja. Izvor besede praznik: biti prazen, pomeni predvsem biti prazen dela. Prava praznična vsebina je v komunikaciji med ljudmi, v dejstvu, da si lahko v času, ko hitimo drug mimo drugega, načrtovano vzamemo trenutke za družbo prijateljev, za soljudi. Poleg tega prazniki spodbujajo našo ustvarjalnost.

Praznike lahko uvrstimo v tri skupine: praznično leto – koledarske šege, osebni mejniki in prazniki, ki so povezani z različnimi opravili. Gotovo je praznik še lepši in bolj doživet, če poznamo njegovo »zgodbo«: zgodovino, verske, družbene in psihološke okoliščine ter

ozadje, njegovo vsebino, pomen, razvoj in zahteve.

Dr. Janez Bogataj nas je v predavanju popeljal skozi pestro praznično leto. Poudaril je, da je v Sloveniji, kljub temu da je geografsko majhna, veliko različnih oblik praznovanja istega praznika, na kar smo lahko ponosni in se čim bolj ogibamo globalizmu, ki premočno uničuje lokalne razliknosti.

Prav v tem kontekstu je pohvalil Prforcenhaus in zgledno kostanjeviško praznovanje pusta, saj je to ritual, ki temelji na tradiciji.

Mimo Prešernovega dneva, gregorjevega, velike noči, florjanovega, sv. Urbana, sejmov, trgatve, Martina, kolin in drugih jesenskih praznovanj smo prišli do decembrskih praznikov.

Najstarejše praznovanje je zagotovo miklavževanje, vendar ne v zdajšnji podobi dobrega strica, ki obdaruje otroke. Najstarejši so parklji, hudobci, osebe, ki se preoblečejo v hudiče. Parklji so ostanki predkrščanskih verovanj v duhove rajnih. Kult rajnih je bil v številnih šegah, zlasti v tistih decembrskega časa, izredno močan. Tudi divja jaga je ostanek iz predkrščanskega verovanja: ljudje so bili prepričani, da enkrat na leto duhovi umrlih pridejo pogledat nazaj in divjajo naokrog, zato so v tistem času poskušali odpraviti vse, zaradi česar bi jim lahko škodovali. Miklavž kot kostumirana figura oziroma kot obdarovalec je mlad kulturni pojav, ki se je razširil v 19. stoletju. Prej je bila to nevidna sila, oče, mati ali kak starejši član družine je v temi Miklavževega večera prinesel nekaj orehov ali lešnikov. Plodovi narave so naše značilno prastaro darilo, ki verjetno izvira iz poganstva. Darila, kot jih poznamo danes, pa so produkt 20. stoletja in so k nam prišla iz zahodnega sveta.

Tudi praznovanje božiča, kot ga poznamo zdaj, torej z božičnim drevescem, je mlada šega, ki je v naš kulturni prostor prišla iz nemškega sveta. Sprememba družbenega sistema po drugi svetovni vojni je prinesla nove ikonografije, ki se jim je umaknilo tudi božično praznovanje. Praznik seveda ni nikoli usahnil, le umaknil se je iz javnosti v intimo družinskih okolij, kar, pravi dr. Bogataj, je verjetno temu prazniku na nek način „koristilo“ in ga mnogo dlje ohranilo neskomercializiranega, kar se je v zelo drugo smer začelo obračati v začetku devetdesetih let.

26. decembra je štefanovo, praznik, ki

ponovno pridobiva na veljavi; omembe vredno je tudi žeganje konj v Stari vasi pri Šentjerneju.

Tudi silvestrovanje in praznovanje novega leta sta v obliki, kot ju poznamo sedaj, otroka 20. stoletja, čeprav je znano, da so se na posameznih območjih Slovenije ob novem letu hodili umivat k vodnjaku, da bi ohranili vitalnost in mladost. Zelo priljubljeno je bilo tudi vedeževanje oziroma napovedovanje usode, le da se to ni počelo na Silvestrovo kot zdaj, ampak na božični večer in noč. Takrat so ljudje v mrzlo vodo vlivali raztopljen vosek in iz tistih čudnih oblik sklepali vse živo: ali bodo

zdravi, kako bo z živino, ali se bodo zaljubili, ali se bodo poročili ...

Zanimivi sprehod skozi praznike, šege in običaje je dr. Janez Bogataj zaključil z mislijo, naj se na praznike pripravimo na zunanji in na duhovni ravni. Praznik ni zgolj dela prost dan, to je pričakovanje, vzemimo si čas, da vzpostavimo in utrdimo medsebojne vezi in tudi vezi z našo odmaknjeno dediščino. Ne vdajmo se najrazličnejšim oblikam potrošniških pritiskov v kleščah globalnih kulturnih tokov, temveč odkrijmo in spoznajmo dragocenosti, ki jih imamo pred domačim pragom.

KNJIGE ZA VSAKOGAR V KOSTANJEVIŠKI KNJIŽNICI

V začetku decembra se je tudi Valvasorjeva knjižnica pridružila projektu Knjige za vsakogar in tako lahko v Krškem, Kostanjevici in na Senovem kupujete izbrane dobre knjige po ugodni ceni tri evre.

Projekt „Knjige za vsakogar“ je eden izmed ključnih projektov, ki potekajo v okviru programa Ljubljana – Svetovna prestolnica knjige 2010. V letu med 23. aprilom 2010 in 23. aprilom 2011 ta častni naziv, ki ga podeljuje UNESCO, nosi Ljubljana kot deseto mesto; naslov je prevzela od Bejruta in ga bo v letu 2011 izročila Buenos Airesu. Na različnih prizoriščih v Ljubljani in po celi Sloveniji se v letu, ki ga zaznamujejo knjige, književnost, medkulturni dialog in kultura branja, vrsti bogat in raznovrsten program dogodkov. Eden pomembnejših projektov, ki

potekajo znotraj programa LSPK 2010, je projekt Knjige za vsakogar. S tem projektom želi Svetovna prestolnica knjige opozoriti na problem dostopnosti knjige, saj v Sloveniji letno kupimo 2–3 knjige na prebivalca, povprečna naklada pa na letni ravni dosega 1360 izvodov za leposlovje, pri čemer pa zahtevnejše leposlovje, tako izvirno kot prevodno, ne dosega niti 600 izvodov. Velika težava slovenskega knjižnega trga je tudi razvitost knjigarniške mreže, saj imamo knjigarn, ki ponujajo kolikor toliko aktualno in obsežno knjižno produkcijo, v Sloveniji manj kot 80.

Kako torej spremeniti to stanje, kako povečati prodajo knjig, kako kakovostno leposlovje natisniti in prodati v višjih nakladah? Lahko upamo, da bodo tudi naši domači avtorji dosegali

visoke naklade?

Poskus odgovora na to je projekt Knjiga za vsakogar.

Mestna občina Ljubljana in Javna agencija za knjigo Republike Slovenije sta podprli izdajo 21 knjig, ki so izšle v nakladi 8000 izvodov in so naprodaj po 3 evre. Knjige so različnih literarnih zvrsti, avtorji so tako domači ustvarjalci kot vrhunski tuji avtorji. Vsekalor so knjige zanimive za širši krog bralcev, z dobro razvito prodajno mrežo (knjige so naprodaj v knjigarnah, splošnih knjižnicah, muzejih in drugih kulturnih ustanovah po vsej Sloveniji) in s ceno so tako zelo dostopne bralcem.

Vabimo vas, da se tudi vi oglasite v knjižnici, si knjige ogledate in kakšno seveda tudi kupite. Nenazadnje, knjiga je lahko tudi prav lepo darilo!

Seznam knjig v okviru projekta Knjige za vsakogar:

UČNA URA USTVARJALNEGA PISANJA, Michal Viewegh

(Študentska založba)

Priznan praški pisatelj na terasi bučnega lokala svojemu založniku izda vsebino naslednje knjige. Šlo bo za zgodbo, ki bo nastala v enem samem dnevu na seminarju kreativnega pisanja. Učna ura ustvarjalnega pisanja je zabavna, grenko sladka in ganljiva pripoved o dveh samosvojih dvojčkih in njuni teti, ki ju je vzgojila; o simpatični devetnajstletnici, ki je zanosila s poročenim moškim; o urednici bulvarnega časopisa, ki v poniževanju

drugih išče svoje samospoštovanje. Pa tudi literarni manifest. In jasno sporočilo vsem, ki bolje kot vsi drugi vedo, kaj je dobra literatura.

ŠTIRI ZMAJSKE, Neli Kodrič Filipič, Žiga X. Gombač, Majda Koren in Maja Novak

(Študentska založba)

Od kod so prišli zmaji, ki sedijo na ljubljanskem zmajskem mostu, in kakšni so v resnici? Knjigo pričanja legenda o dobrodušni zmajevki, ki je živela pod ljubljanskim gradom, in njenih štirih sinovih, ki v spopadu z zlobnim

čarovnikom okamnijo, meščani pa jih v zahvalo in spomin postavijo na most. Toda po dolgih stoletjih uroki začnejo popuščati in zmaji oživijo ter se začnejo sprehajati med nami ... Štiri iskriva peresa mladinske literature, Neli Kodrič Filipič, Žiga X. Gombač, Majda Koren in Maja Novak, so zapisala štiri zgodbe zmajev, ki se znajdejo sredi vrveža sodobnega sveta. Zmaji v teh zgodbah niso pošasti, ki so se borile z vitezi, temveč zvedava bitja, polna domislic. Izvedeli boste: – o čem sta v parku klepetala zmaj in

pesnik,

- kaj počne zmaj v pasji uti,
- ali znajo zmaji igrati nogomet
- in ali drži, da zmaji pečejo najboljše pice.

ZAZIBAN DIH, Herta Müller

(Študentska založba)

Romunija l. 1945: druga svetovna vojna se je končala. Nemško prebivalstvo živi v strahu. „Zgodilo se je v noči na 15. januar 1945. Ob 3. uri zjutraj me je pobrala patrolja.“ To so besede mladeniča, čigar življenjska zgodba služi za izris pripovedi o usodi številnih sedmograških povojnih deportirancev v sovjetska delovna taborišča. Eden od njih je bil tudi nemški pesnik Oskar Pastior, ki je sodeloval z avtorico pri nastajanju tega presunljivega prikaza terorja v Romuniji v času Stalina.

GLEJ GESLO: LJUBEZEN, David Grossman

(Študentska založba)

Glej geslo: ljubezen je pripoved o Šlomu (Momiku) Neumannu, ki v 50. letih odrašča v Jeruzalemu v jidiš govorečima starševa, ki sta preživela holokavst. Obkrožen je s tišino in travmami preživelih, zato postane obseden s skrivnostmi napol zamolčane preteklosti, ki jih poskušajo pred otrokom zakriti. Kar Momik odkriva, je labirint pripovedi, polnih presunljivih grozot. Glej geslo: ljubezen je izjemen literarni poskus, približati se celostnemu razumevanju dogodkov, ki jih ni moč razumeti, s številnih osupljivih zornih kotov in odgovoriti na vprašanje: kaj je človek?

LJ KOT LJUBEZEN: Knjiga pesmi o Ljubljani, več avtorjev (Študentska založba)

Kako Ljubljano in njene bolj ali manj skrite koticke doživlja več kot trideset slovenskih pesnikov vseh generacij? Pred nami je pahljača avtorskih upešnitev slovenske prestolnice, v katerih Ljubljana prevzema najrazličnejše vloge, od vira inspiracije preko topografske skice, zgodovinske freske, točke kritike, pa vse do intimne spominske digresije ali hudomušne domislice. Avtorski pristopi k temi se mešajo z odstiranjem zasebnih skrivnosti, topografija se preprede z avtorskim in s poetičnim ter ustvari novo kvaliteto: mesto kot tekst, v katerem oznaka LJ stoji največkrat kar za ljubezen.

LITERARNE POTI LJUBLJANE, Sebastijan Pregelj in Gašper Troha

(Študentska založba)

Literarni ustvarjalci so Slovencem v zgodovini pogosto nadomeščali politično elito, zato so bili in bržkone še danes ostajajo v središču naše zavesti. Kljub velikemu številu različnih spominskih obeležij, s katerimi se je Ljubljana že poklonila ustvarjalcem besednih umetnin, pa te točke do sedaj niso bile povezane v smiselno celoto. Prav to skuša storiti pričujoči projekt literarnih poti po Ljubljani. Bralca namreč vabi, naj se sprehodi po mestu z novimi očmi. Skozi napeto zgodbo mu odstira zgodovino plast za plastjo ter mu odkriva življenja in delo najpomembnejših slovenskih literatov.

LJUBLJANA OD ZUNAJ:

antologija pesmi, proze in drugih zapiskov o Ljubljani iz tujine, več avtorjev in prevajalcev (Študentska založba)

Kako so vidni svetovni avtorji videli Ljubljano v drugi polovici 20. stoletja? Urednik knjige Aleš Šteger je zbral več kot 70 besedil uglednih avtoric in avtorjev iz vsega sveta, ki so nastala pretežno v preteklih 30 letih in od katerih je velika večina prvič prevedena v slovenščino prav za to knjigo. Med hvalnicami in zbadljivo kritiko, lucidnimi opazkami in pesniškimi zmotami se giblje živ preplet pesmi, pričevanj in kratkih zgodb o Ljubljani, neprecenljivi dokument uzrtja mesta od zunaj za vse, ki ga želijo spoznati od znotraj.

SLAVA, roman v devetih zgodbah, Daniel Kehlmann (Študentska založba)

V knjigi Slava, roman v devetih zgodbah Kehlmann postreže z devetimi zgodbami, ki se dogajajo tukaj in sedaj, v času komunikacijske tehnologije. V delu srečamo posameznike, ki jih povezuje razpad njihovih identitet, pri čemer igrajo ključno vlogo sodobna komunikacijska orodja, mobilni telefon in internet. Devet ločenih usod se preplete v roman, poln bistroumnih in parodičnih dialogov, začinjnih z značilno Kehlmannovo ironijo in humorjem.

PLOSK ENE DLANI, Richard Flanagan (Študentska založba)

Plosk ene dlani pripoveduje o življenju slovenskih priseljencev, ki so po drugi svetovni vojni pribežali v Avstralijo. V središču je družina Buloh, oče Bojan, hčerka Sonja in mati Maria, ki nekega

večera zapusti moža alkoholika in triletnega otroka. Petintrideset let pozneje se hči Sonja vrne na Tasmanijo k propadlemu očetu. Sence preteklosti jo dohitijo. Plosk ene dlani je izjemno čustvena in pretresljiva literarna mojstrovina, roman o emigrantih, ki v tujem svetu poskušajo najti up in odrešitev skozi ljubezen.

OBMOČJE NELAGODJA, Jonathan Franzen

(Študentska založba)

Območje nelagodja je Franznova knjiga intimnih spominov na otroštvo in odraščanje. S sarkastičnem humorjem nam avtor prikaže bolečo nelagodnost najstniških let, ko se je kot deček bal pajkov, staršev, pisoarjev in plesov, razvijal ljubezen do literature in opazovanja ptic ter si s prijatelji prizadeval za družbeno potrditev. Mladostni umetnikov portret odraščanja v malem mestu na ameriškem zahodu in pozneje formacija pisca v umetniški prestolnici New Yorku. Območje nelagodja je mojstrski opis geneze in razvoja ameriškega občutenja in mišljenja.

ZALIVI/ČITANKA, Boris Pahor

(Cankarjeva založba)

Boris Pahor je pomembna literarna in intelektualna osebnost slovenske književnosti in družbenega življenja. Izbor iz njegovih romanov in novel bo predstavil lok proze, ki je po eni strani najboljša in najbolj avtentična slovenska sredozemska literatura, obenem pa zarisal obdobje fašizma XX. stoletja, še zlasti v odnosu do Slovencev pod Mussolinijevo Italijo, in skozi odlomke iz Nekropole vnesel podobe iz uničevalnih taborišč. Ob tem bo izbrana esejistika predstavila Pahorja kot razmišljujočega in dejavnega intelektualca: prerez, ki ni samo portret njegove osebnosti, ampak tudi pričevanje o duhovni in politični zgodovini Slovencev v drugi polovici prejšnjega stoletja.

KOLE, KOLE, KOLEDO, LETO LEPO MLADO,

Monika Kropelj in Roberto Dapit (založba Didakta)

Kole, kole, koledo, leto lepo mlado združuje slovenske pripovedi, ki govorijo o mejnikih v koledarskem letu. Letni časi in meseci so povezani z ljudskimi običaji in verovanji, ki so ubesedeni v pričujočih pripovedih. Letni krog se začne s prebujanjem narave, s pustnim časom in z njegovim

junakom Kurentom, nadaljujejo ga Vesne, Zeleni Jurij in kresnik, spoznamo šege in pripovedi, ki so povezane s telovim, z godovniki sv. Elijo, sv. Marjeto, sv. Martinom, sv. Miklavžem, sv. Lucijo in sv. Štefanom ter s kvatrmi, Pehtro in z divjo jago. Knjiga je del zbirke Zakladnica slovenskih pripovedi, ki že tradicionalno izhaja pri založbi Didakta.

Zbirka Zakladnica slovenskih pripovedi je namenjena vsem, ki jih zanima pristno pripovedništvo slovenskega ljudskega izročila. Izbor pripovedi urejajo in strokovno predstavljajo najuglednejši slovenski strokovnjaki, v posameznem tematskem izboru pa so zastopana vsa področja slovenskega etničnega ozemlja, vključno z zamejstvom.

VSAKA LJUBEZEN JE PESEM:

Najlepše slovenske ljubezenske pesmi po izboru slovenskih pesnikov (Društvo slovenskih pisateljev)

Na Društvu slovenskih pisateljev so zaprosili slovenske pesnike, naj za knjigo prispevajo vsak po eno ljubezensko pesem, in hkrati iz slovenske literature – od ljudske do sodobne poezije – izberejo še po pet najlepših ljubezenskih pesmi. Izbire pesnikov so poudarjeno osebne, zato antologija razkriva, kakšna vrsta ljubezenske iskrenosti prepriča pesnike, ki namensko, kot svojo poklicanost, gojijo občutek za pesniško iskrenost. Nastala je knjiga, ki skozi pogled sodobnih slovenskih pesnikov zajema najbolj prepričljive podobe ljubezenskih razmerij v slovenski poeziji. Predvsem pa je nastala knjiga ljubezenskih pesmi, ki bralca ne bodo pustile hladnega, kajti vsaka od njih spada po mnenju vsaj enega od povabljenih pesnikov med najlepše pesmi slovenske poezije.

ČAROVNIKOV VAJENEC (STRIPOVSKA IZDAJA), **Evald Flisar**, ilustrator **Damijan Stepančič** (Vodnikova založba)

Čarovnikov vajenec je najbolj brani slovenski roman po drugi svetovni vojni. Nič čudnega torej, da je naposled dočakal tudi stripovsko verzijo. To je že osma izdaja knjige, za katero pravijo, da „noče umreti“; zdaj jo berejo tisti, ki so ob njenem prvem izidu šele shodili. Mojstrsko napisana pripoved o potovanju po skritih pokrajinah človekove notranjosti (in hkrati napet pustolovski roman) se dogaja v himalajskem pogorju. Govori o nenavadnem prijateljstvu med indij-

skim modrecem Joganando in mladim Evropejcem, ki bi se rad uravnovesil in našel dokončne odgovore na vprašanja o namenu in pomenu bivanja; da bi – skratka – postal „čarovnik“, ki si zna „pričarati“ razumevanje, srečo in smisel. O modrosti, kakršno razkriva Čarovnikov vajenec, je bilo napisanih že veliko knjig, a nobena ni o njej spregovorila tako izvirno. Čarovnikov vajenec ostaja četrto stoletja po prvem izidu enako svež, osupljiv in neposlmjiv, kot je bil ob nastanku.

PASSION DE PRESSHEREN, Andrej Rozman Roza

(KUD France Prešeren)

Passion de Pressheren je dramski spev v dobro znanem in unikatnem slogu Andreja Rozmana Roze.

Zgodba je osredotočena na posamezna obdobja iz življenja Franceta Prešerna: podaljšane počitnice v Ljubljani leta 1826; Čopova in nato še Prešernova zaposlitev v provincialni Ljubljani (1828/29) ter preobrat v Prešernovi poeziji iz zabavnega v tragično; predrzna samozavest sonetnega venca in tragične posledice; Čopova smrt in Prešernova nemška pesnitev v njegov spomin (po Župančičevem mnenju Prešernova najboljša pesem sploh); spodrezani upi v Krstu pri Savici; Prešernove osebne nesreče, ki so sledile Krstu; začetek izhajanja Kmečkih in rokodelskih novic in pesniško zmogoslavje Jovana Vesela Koseskega; izdaja slovenskih pesmi v knjigi ter selitev v Kranj; marčna revolucija in začetek ideje o Sloveniji, ki sovpadе s koncem Prešernovega življenja. Torej, sama knjiga je spoj dveh avtorskih stvaritev, poleg besedila Andreja Rozmana – Roze vsebuje tudi ilustracije Cirila Horjaka (10 celostranskih, 10 polstranskih in 10 strani pasičnih stripov). Knjiga tako prehaja iz klasične forme dramskega speva v obliko ilustriranega speva, iz tega v formo stripa in nato nazaj.

GRAFFIT 1, Rene Goscinnny, Tome (založba Desk)

Mesečnik je stripovski album oz. knjiga v mehki vezavi, vendar v njem ni objavljena posamezna stripovska zgodba, ampak dve osrednji zgodbi. Prva so pripetije zlobnega Iznoguda, bagdadskega velikega vezirja, ki bi naredil vse, da bi postal kalif namesto kalifa, vendar se njegove spletke vedno končajo pregovorno: kdor drugemu jamo koplje, sam vanjo pade. Spirou in Fantasio sta legendarna

stripovska junaka, ki Evropejce zabavata že dobrih 70 let. Ko je bila serija že skoraj na koncu moči, sta jo mlada avtorja Tome in Janry prilagodila novi generaciji in ji povrnila staro slavo. Tako nas bosta popeljala v brezčasno pustolovščino s primesmi znanstvene fantastike.

GRAFFIT 2, Rene Goscinnny, Tome, Jim Davis

(založba Desk)

V drugi številki se nam poleg Iznoguda in Spiroja, ki smo ju spoznali že v prvi številki, predstavlja Lucky Luke. Samotni kavboj, ki mora spraviti za zapahe najnevarnejšo tolpo divjega zahoda – štiri brate Dalton.

Druga novost te številke je Garfield. Najslavnejši maček na svetu, ki je osvajalni pohod pričel prav v stripu. Urednik na uvodni strani predstavi avtorje, objavljena dela in njihov pomen v svetu devete umetnosti, in jih tako postavlja v širši kontekst.

JEDCI PSOV IZ SVINIJE, Karl Marcus Gauss

(Društvo Slovenska matica)

Knjiga Jedci psov iz Svinije (Die Hundedeser von Svinia) je ob izidu pretresla nemško in avstrijsko javnost, pozneje pa je doživela številne prevode v različne jezike. Karl-Markus Gauss je s pomočjo osebnih raziskovanj, potovanj in številnih pogovorov z Romi na Slovaškem razkril presunljivo podobo njihovega življenja in odnos večine do manjšinskega prebivalstva. Na obrobju Košic in v vasi Svinija je našel romsko populacijo, ki živi po svojih notranjih pravilih, v strahotni revščini in, čeprav v bližini, tudi daleč od oči moderne Evrope. (Predvideni datum izida: januar 2011.)

ČAS DUŠE, ČAS TELESA, Tone Pavček

(Društvo Slovenska matica)

Zbirko premišljenj Toneta Pavčka bi lahko poimenovali zbirka esejev, vendar ne bi veliko pretiravali, če bi rekli, da gre za zbirko kratke, lirične proze. Vsekakor se avtor vsake teme, pa naj gre za jezik, pokrajino, vino, zgodovino ali ljubice, dotakne na povsem oseben, pristen, mestoma globok, včasih pa tudi duhovit in ironičen način. To je, kakor pove naslov, literatura, ki o stvarih življenja govori skozi dušo, razume pa tudi človekovo telesno dimenzijo. Knjiga pesnika in akademika Pavčka je hkrati zrela in modra, a tudi razigrana in navihana.

KOSTANJEVIŠKI TALENTI

NEKOČ: KUJARJI – TAMBURAŠKI KVINTET V RADIJSKI ODDAJI POKAŽI, KAJ ZNAŠ LETA 1958

Radijska oddaja Pokaži, kaj znaš se je na Radiu Slovenija prvič predvajala leta 1955. Njen idejni snovalec in na začetku tudi voditelj je bil Marijan Vodopivec. Tamburaški kvintet Kuharjevih je v tej oddaji nastopil februarja leta 1958, zasedel drugo mesto in požel zelo pozitivne odzive poslušalcev oddaje. O nastopu Kuharjevih in glasbenem udejstvovanju v domačem kraju sem se pogovarjala z Janezom Kuharjem. Janez sicer leta 1958 še ni igral instrumenta in nastopal z očetom in brati, ker je bil takrat star šele deset let, vendar se priprav in radijskega nastopa dobro spominja. Tamburaški kvintet Kuharjevih, ki je nastopil v oddaji Pokaži, kaj znaš, so leta 1958 sestavljali oče Franc Kuhar, ki je igral berdo (bas), ter sinovi Franci, ki je igral bugarijo (glasbilo s štirimi strunami, podobno kitari) in je tistega leta dopolnil dvajset let, sedemnajstletni Tine je igral prvi brač, Lojze, takrat star petnajst let, je igral bisernico in šestnajstletni nečak Karel drugi brač.

Igranja je sinove in nečaka naučil oče in stric Franc Kuhar. Znanje je pridobil skozi večletno igranje pri tamburaškem orkestru, takrat imenovanem tamburaški zbor, ki je pred vojno deloval v župnijski dvorani, današnjem Lamutovem likovnem salonu, in ga je vodil kostanjeviški organist Mirko Gorenjšek. Janez se spominja: „Oče je v orkestru, ki so ga imenovali tudi tamburaški zbor, igral tretji brač. V orkestru so igrali tudi njegovi trije bratje, ki so bili po vojni pobiti, in njegov svak, Janko Pavkovič. Orkester je po vojni prenehal delovati.“ Janez se predvsem dobro spominja vodje orkestra: „Gorenjšek je bil vse do leta 1952 organist v kostanjeviški župniji. Tu je deloval več kot dvajset let. Ni bil domačin, bil je iz Savinjske doline. Bil je dober, kakovosten zborovodja. V Kostanjevici je na mestu, kjer danes stoji pošta, imel tudi trgovino. Ker je bil šolan uradnik, se je po vojni zaposlil v Ljubljani kot računovodja v gradbenem podjetju. V Ljubljani je potem vodil moški pevski zbor podjetja Ljubljana Transport, poznejšega Viatorja, in komorni zbor Barje. V sedemdesetih letih je nekaj let vodil tudi Kostanjeviški oktet in pod njegovim vodstvom je ta

POKAŽI, KAJ ZNAŠ, FEBRUAR 1958, Z DESNE ALOJZ KUJAR (SIN), TINE KUJAR (SIN), KAREL PAVKOVIČ (NEČAK), STOJI FRANC KUJAR MLAJŠI, NATO STOJI FRANC KUJAR STAREJŠI IN LEGENDARNI RADIJSKI VODITELJ MARJAN KRALJ | FOTO: ARHIV

vidno napredoval. Krajši čas je potem vodil še ženski pevski zbor Libna, ki so ga sestavljale delavke šivalnice v Krškem. Te ženske so že prej pele na različnih proslavah, potem pa so prošile Gorenjška, naj prevzame vodenje zbora. Pobudnice za nastanek zbora so bile prav Kostanjevičanke.“

Ko je po vojni tamburaški orkester razpadel in ni bilo v Kostanjevici in okolici nobenih podobnih zasedb, se je Franc Kuhar združil z dvema harmonikarjema – poštarjem Jernejem Žagarjem, ki je igral kromatično harmoniko, in Francem Goltesom s Prekopi, ki je igral diatonično harmoniko. Pridružil se jim je še Jože Kavčič, ki je igral bugarijo. Kuhar, Žagar in Kavčič so skupaj igrali po porokah in plesih v Kostanjevici in okolici, z Goltesom pa je Kuhar igral bolj v Šentjerneju in okolici. Omenjena zasedba glasbenikov je igrala tudi na „krofenbalih“ – plesih, ki so se zvrstili ob sobotah in nedeljah v obdobju od novega leta do pusta v gostilni Kirn na Prekopi.

Preden je Franc sinove in nečaka začel učiti igrati na instrumente, jim jih je moral priskrbeti. V lasti je že imel dva – bisernico je izdelal sam, bugarijo je kupil –, dva pa je imel sposojena pri

nekdanjem tamburaškem orkestru, in sicer berdo in drugi brač. Nekomu pa ni ustrezalo, da ima Kuhar sposojene instrumente tamburaškega orkestra in je poslal h Kuharju milico z navodilom, naj jih vrne. Janez se spomni, kako se je oče znašel: „Oče je berdo že enkrat prej popravljaj, ko se je razbila stranica in jo je moral zamenjati. Tako je zelo dobro vedel, kako je instrument narejen. Preden ga je vrnil, ga je na podu obrisal s kreda, da je dobil dokaj natančne mere, in ga šele nato odpeljal v Kostanjevico. Bil pa je že prej dogovorjen, da bo igral na veselici na konjskih dirkah v Šentjerneju in kar naenkrat je ostal brez instrumenta. Takrat se je zaprl v delavnico in v štirinajstih dneh je bila berda narejena.

Spomnim se, kako je oče delal brač. To je glasbilo hruškaste oblike, narejeno iz enega kosa lesa. Dolbel je orehovo klado in potem smo vsi, katerikoli je imel čas, pomagali in dolbli les. Na koncu je oče novi instrument še primerno obdelal. Strune za instrumente je večinoma pripeljal bratranec iz Zagreba. Izredno težko pa je bilo na primer dobiti navijalce za te strune. Za berdo je oče navijalce dobil iz Šentjerneja, priskrbel pa mu jih je Goltes.“

FRANC KUCHAR - STAREJŠI Z GLASBILI
LASTNE IZDELAVE AVGUST 1958
| FOTO: DRUŽINSKI ARHIV

Ko je Kuhar otroke in nečaka začel učiti igranja, se je srečal še z eno težavo: ni imel not. Spomnil se je skladb, ki so jih igrali pri tamburaškem orkestru, in jih učil po posluhu, vendar je tega repertoarja kmalu začelo zmanjkovati. Za nastop v oddaji Pokaži, kaj znaš pa je Kuhar note napisal kar sam. Pri tamburaših se jih je namreč naučil brati in je to znanje s pridom uporabil. Kostanjeviški izbor za oddajo Pokaži, kaj znaš je potekal v osnovni šoli. Izbori so potekali po več krajih v Sloveniji in kdor je bil izbran, se je uvrstil v nadaljnje tekmovanje, ki je potekalo pred žirijo v ljubljanski Operi. Janez se spominja izbora v Kostanjevici: „Mislim, da je bil izbor jeseni. Brat Lojze me je spomnil, da je izbor potekal v osnovni šoli, in sicer v največji učilnici v šoli. Na tem izboru so sodelovali tudi drugi Kostanjevičani, med njimi Jože Pisek in njegova svakinja Mimi Pisek. Naši so se potem uvrstili naprej in vem, da je moral oče prej na radio poslati note skladb, ki so jih nameravali igrati v oddaji. Takrat je oče zaradi not hodil tudi okoli Jankoviča, učitelja glasbe v osnovni šoli. V nadaljnjem tekmovanju so igrali skladbe, pisane za tamburaški orkester. Skladbe so malo priredili, saj sta jim zmanjkala dva inštrumenta za polno tamburaško zasedbo. Mislim, da je bil naslov ene od skladb Za srcem in je bila neke vrste koračnica, napisana bolj v našem melosu. Avtorjev skladb se ne spomnim.“

Izboru je v februarju sledila finalna

radijska oddaja, ki je potekala pred občinstvom in žirijo v Operi. Oddajo je vodil Marjan Kralj. Janez se spominja, da takrat pri njih doma še niso imeli radia, njihov stric pa je bil eden redkih na Dobah, ki ga je takrat že imel, in pri njem so ga tudi večkrat poslušali. Iz oddaje se najbolj spominja glasnega nestrinjanja publike z določitvijo zmagovalca: „V tisti oddaji so naši zasedli drugo mesto, zmagal pa je ansambel Steb iz Brestanice s skladbo ‚Johnny Quitar‘. Ko so razglasili zmagovalce, je bilo iz občinstva slišati glasno žvižganje in vpitje. Občinstvo namreč ni odobravalo izbora žirije. Tako glasnega protestiranja nad zmagovalcem do takrat še nisem slišal. Ko so naši hodili proti avtobusni postaji v Ljubljani, so ljudje za njimi klicali: ‚Ti bi morali biti prvi, ti bi morali zmagati.‘ Posnetek oddaje so slišali takoj, ko so prišli iz Ljubljane. Ko so stopili iz avtobusa, jih je videl poštar Žagar in je zaklical z okna: ‚Zdej bote na vrst!‘ In so šli brž k njemu, da so slišali posnetek.“

Nestrinjanje z odločitvijo žirije je javno v časopisu in Kuharjem tudi osebno v pismu izrazil skladatelj Janko Gregorc, ki je bil mnenja, da bi bilo prav, da bi žirija bolj cenila domačo glasbo, ne pa tujih „šlagerjev“. Janez ne ve, kaj je bila nagrada za prvouvrščenega, spominja pa se, da je oče za uvrstitev na drugo mesto dobil veliko škatlo, v kateri je bila zbirka cigaret Tobačne tovarne Ljubljana.

Pozneje, po oddaji, so kot družina veliko igrali na različnih prireditvah. Janez se je družinskemu kvintetu pridružil, ko je brat Franci odšel v vojsko. Takrat je brat Tine prevzel bugarijo, Lojze prvi brač, Janez pa je pričel igrati

bisernico. V družinski zasedbi so igrali tudi na proslavah, ki jih je organizirala osnovna šola. Iz družinske zasedbe je nato nastal ansambel Kuhar. Janez pripoveduje: „Skupaj smo igrali 15 let. Igrali smo v Kostanjevici pa tudi drugod, vse od Novega mesta pa do Brežic.“ Skoraj ni minila veselica brez njih: „Špilali smo na različnih veselicah, od gasilskih pa do ribiških. Leta 1968 smo špilali za novo leto v Metropolu v Novem mestu. Potem pa še pust, 8. marec, 1. maj, 29. november ... v Metropolu smo kar redno špinali. Vse, od narodnozabavne glasbe pa do popa. Oče tu ni igral z nami. V začetku, ko smo igrali samo narodnozabavno glasbo, je z nami igral še Jernej Žagar na harmoniki. Potem smo kupili elektronske orgle in se nam je pridružila še bratova žena Alenka. Z ansamblom smo prenehali igrati leta 1975.“

V devetdesetih letih so za različne priložnosti staro sestavo obnovili in vanjo vključili še mlajšo generacijo. Janez se z nostalgijo spominja skupnih družinskih večerov doma na Dobah: „Pri nas ni bilo radia, tamburice so bile naš radio. Čez dan smo delali, zvečer smo povečerjali, potem smo pa cel večer špilali.“

Za konec mi Janez pove še zanimivo anekdoto: „V gostilni Kirn na Prekopi so se v predpustnem času odvijali plesi – ‚krofenbali‘. Tu so igrali moj oče na berdi, Franc Goltes na harmoniki in Jože Kavčič na bugariji. Po besedah nekaterih obiskovalcev se je na teh plesih zadrževal tudi Lojze Slak, ki je glasbene nastope snemal, in ko sem čez nekaj let slišal Slakovo skladbo Lastovice, sem se takoj spomnil na Franca Goltesa, ki sem ga na harmoniki že prej slišal igrati identično melodijo.“

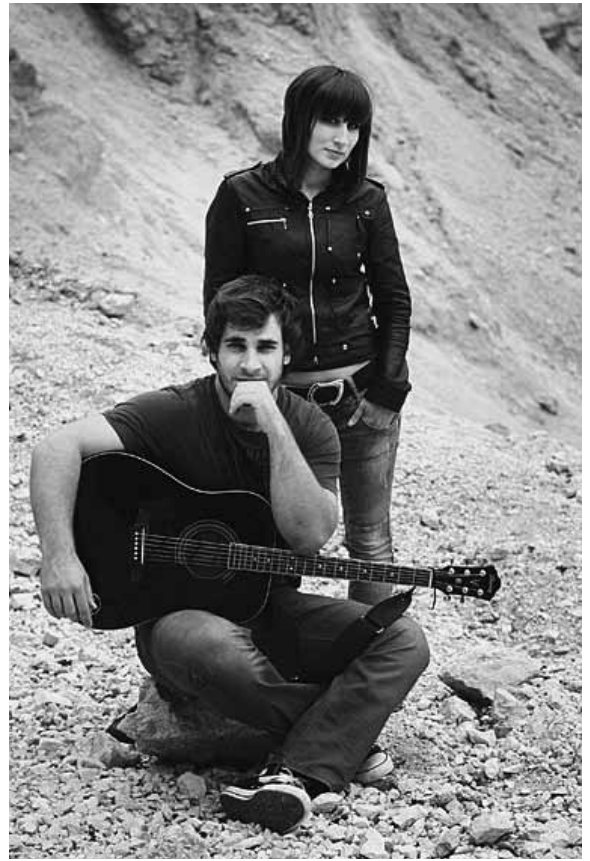
KOSTANJEVIŠKI TAMBURAŠKI ORKESTER 1935 | FOTO: DRUŽINSKI ARHIV

DANES: VESNA IN MATEJ KRAPEŽ V TELEVIZIJSKI ODDAJI SLOVENIJA IMA TALENT LETA 2010

Vesna in Matej sta v letošnjem letu sodelovala v televizijski oddaji, ki je iskala talente, Slovenija ima talent. Gre za tujo, licenčno oddajo, ki so jo leta 2007 začeli predvajati v Veliki Britaniji. Njena priljubljenost se je hitro razširila in oddaja je dobila posnemovalce v mnogih državah, letos tudi v Sloveniji. Priprave na oddajo so se začele z iskanjem talentov na predizborih, ki so se odvijali v vseh večjih slovenskih mestih. Nabor talentov iz posameznih predizborov se je moral predstaviti še tričlanski žiriji na avdicijah, ki so potekale v ljubljanski Drami. Žirija je izmed vseh talentov, ki so jih poslali v naslednji krog, izbrala 50 polfinalistov, ki so se predstavili v petih oddajah, v katerih so potem gledalci glasovali za svoje favorite in dva talenta iz skupine poslali v finale. Med polfinalisti oddaje, ki so v živo nastopili v studiu televizijske hiše POP TV, sta bila tudi Vesna in Matej. Zanimalo me je predvsem, kako sta doživljala to izkušnjo, kako so potekale priprave na nastop in kako gledata na celotno izkušnjo zdaj. Vesna se v oddajo ni prijavila, ampak so jo k sodelovanju že prej povabili sodelavci oddaje: „Članica ekipe POP TV, ki je delala na projektu, je stopila v stik z mano, ker so že pred avdicijami individualno iskali talente. Poklicali so me in vprašali, če bi sodelovala. Ko sem se odločila, da bom, me je prišla posnet ekipa s POP TV.“ Matej se je na avdicijo v Ljubljani že prej prijavil sam. Vesna je nato prišla na zamisel, da bi jo, namesto da poje ob glasbeni podlagi, na kitari lahko spremljal Matej. Ker je bila ta zamisel snovalcem oddaje všeč, so jima predlagali, naj se prijavita kot duet, saj bosta tako zanimivejša za občinstvo. Na tekmovanje sta se res prijavila kot duet in Matej je svojo individualno prijavo odjavil. V februarju sta Vesna in Matej v drugem krogu snemanih avdicij prvič javno nastopila pred žirijo in občinstvom v Drami. Vesna se predvsem spominja dogajanja v zakulisju: „V zakulisju smo se nastopajoči družili med sabo, pelo se je, igralo, veliko smo se smejali. Nekateri so plesali, drugi so se ličili ... Bilo pa je tudi naporno, veliko je bilo čakanja, na nastop sva čakala več ur, potem pa sva bila na odru dve minuti.“

Matej doda: „Prvič je bila prisotna tudi trema. V Drami sva prvič nastopila v oddaji, ki se je predvajala širni Sloveniji, in na začetku še nisva vedela, kako naju bodo ljudje sprejeli, in sva bila še toliko bolj živčna.“ Njun prvi nastop je bil dobro sprejet in Vesna pravi, da se večina ljudi še zdaj najbolj spominja dežnika, ki ga je uporabila med nastopom. Med vsemi, ki so nastopili pred žirijo, se je Vesni in Mateju uspelo uvrstiti med tiste, ki so napredovali v polfinale in imeli možnost nastopa v oddaji, ki je potekala v živo. Nastopila sta v zadnji, peti polfinalni oddaji, ki je bila na sporedu 30. maja. Na ta nastop sta se pripravljala dober mesec. Najprej sta izbrala primerno skladbo, jo priredila in nato pripravila scenski nastop: „Najprej sva se morala odločiti, kaj bova pela. Skladbo, ki sem jo pela na polfinalu, mi je predlagal sošolec. Ugotovila sem, da ustreza mojemu glasu, poleg tega pa je stari rock vedno popularen. Skladbo sva morala prilagoditi dveminutnemu nastopu, drugače pa je nisva preveč spreminjala. Zamislila sem si tudi plesni nastop. Ker nisem vedela, da ima plesalce tudi POP TV, sem jih poiskala sama. Dejansko sem vse poznala že prej in so moji znanci – sošolka Maja Ašič, na večerih salse pa sem spoznala preostale tri – Domna Grabca, Suzano Rahlja in Mitjo Benčina. Glede plesnega nastopa sem imela nekaj idej, koreografijo pa smo sestavljali skupaj – vsak je dodal kakšen element in je nastala celota. Dokončno nam je koreografijo dopolnil Mitja Benčina. Pri oblačilih za oddajo nama je z detajli pomagala modna oblikovalka Suzana Krapež iz Ljubljane,“ razloži Vesna. Polfinalni nastop je potekal v studiu televizijske hiše POP TV. Matej opisuje dogajanje: „Polfinale je potekal v živo na POP TV v studiu štiri. Pri naju ni bilo tolikšne treme kot pri prvem nastopu, saj je

VESNA IN MATEJ | FOTO: **MARUŠA LAPUH**

bil odziv ljudi, ki so spremljali avdijski nastop, zelo dober in nama je to vtilo nekaj samozavesti. Z nastopom in s posnetkom nastopa sva bila kar zadovoljna. Na avdiciji sicer še nisva vedela, kako se vesti pred kamerami, v polfinalu pa je vse teklo po načrtih. Edino, kar me je motilo, je bila izredna vročina v studiu. Proti koncu oddaje je bilo namreč v studiu kar 42 stopinj.“ Ko sem ju vprašala, ali mislita, da sta si zaslužila finale, sta se oba strinjala, da je bolje, da so se v finale uvrstili tisti, ki so znali potem to izkoristiti sebi v prid ter v tej smeri delajo in gradijo še naprej. Matej bi zmago sicer privoščil pevki Maji Keuc, ki je v finalu zasedla drugo mesto. Za oba je bil nastop v oddaji Slovenija ima talent pozitivna izkušnja, predvsem pa sta vesela podpore družine, sorodnikov in prijateljev, ki so ju vseskozi spremljali in spodbujali.

| Katarina Gunde

CENJENA STANOVSKA KOLEGICA JELKA!

Pesnik, tudi tebi dobro znani Alojz Gradnik, je zapisal:

**„Nič več ne moti te želja vihar in
dvomov črna zmeda in prevar,
strasti in sanj neutešeni ples.
O molk, o mir, neskaljena tišina!
Zdaj zopet ravna duše je gladina ...“**

JELKA, 2000 | FOTO: ARHIV

Vedno težko sprejmemo spoznanje, da je potovanje naših najbližjih končano, prav nič nam ni v tolažbo, če rečemo, da je pravzaprav tisto, kar ob tem koncu v resnici šteje, pot, ki so jo zarisali, spoznanja, s katerimi so obogatili naša življenja, in spomini, s katerimi so nas obdarili.

Danes, draga Jelka, ko ti navček pošilja žalosten poslednji pozdrav, se naše misli prepletajo z dogodki, ki smo jih smeli doživeti skupaj s tabo.

Skozi nešteto ljudi in usod se je prepletalo tvoje življenje, od rodnega Hote-meža pri Radečah, kjer si začutila prve izzive ob reševanju enačb in kjer ti tudi reka Sava, ki svoj tok pripelje tik ob tvoji rojstni hiši, ni pomenila ovire za mladostno razigrane vragolije. Danes se večina med nami spomni tvoje počasne, preudarne hoje, postankov za klepet in umirjenosti, le redki pa vedo, da si bila nekoč izjemno perspektivna športnica, ki jo je nenadoma ustavila vest o hudi srčni napaki. Že v zgodnji mladosti si znala biti „malo učiteljice“ sestram in mlajšim otrokom, zato ni čudno, da si se odločila za poslanstvo, ki si ga opravljal vso poklicno pot.

Po prvih učiteljskih izkušnjah v Veliki Dolini si korenine dokončno pognala v Kostanjevici. Verjetno je imel zasluge za to tudi tvoj dragi Ludvik, s katerim sta živela v čudoviti harmoniji vse do njegovega preranega odhoda. Bila si viden del mladega kolektiva, ki ga je v letih po vojni vase posrkal pedagoški optimizem in s katerim ste skupaj postavljali temelje sodobne kostanjeviške šole, v redkih prostih trenutkih pa skozi gledališke like prenašali sporočila in razvedrilo v dolenske Benetke.

Kot učiteljica si s svojim odnosom do otrok, s toplim, človeškim pristopom znala vzpostaviti pristno, prijateljsko vez s skoraj vsakim domom med sanjavo Krko in gričevnatimi Gorjanci. Ni jih malo, ki se te še danes spominjajo kot „naše mame“, in ni jih malo, ki vedo, da

si za svoje „zajčke“ znala zastaviti tudi ostro besedo. Učiteljskega poklica nisi nikoli jemala kot dela, kot službe, ampak predvsem kot poslanstvo. V vsakem učencu med številnimi generacijami si posejala seme, ki je vzkliko v trdne plodove znanja, s katerim so odšli in svet in se vedno znova vračali s spomini na tvojo doslednost, natančnost in strokovnost ... in željo, da bi tisto, kar si jim posredovala s takšnim žarom, osvojili vsi, brez razlik ...

Bila si učiteljica z veliko začetnico, kar pomeni prestopiti prag, ko učencem dovoliš, da so del tvojega življenja, da ob tebi rastejo, da prepoznajo tvoje nasmejano lice ali zaznajo žalost, da jemljejo, kar je v tebi najboljše.

Kako počaščeni smo bili tvoji mlajši sodelavci, ko si nas kot pomočnica ravnatelja sprejela kot enakopravne člane kolektiva, a nam hkrati znala na sprejemljiv način povedati, da „to pa že ne bo šlo tako“, in kako veseli smo bili, ko si nam, kadar smo si to zaslužili, za nagrado prinesla čokolado ... ali kadar si se živo, pogosto z malce prefinjenega humorja zanimala za naša življenja, za naše družine, otroke, partnerje. Čeprav si v zadnjih letih živela celo malce odmaknjeno, si bila ves čas v tesni povezavi z dogodki v šoli, prav noben datum ti ni ušel, saj si nas, tudi ko si se upokojila, kot nekakšen veliki brat spremljala, si zapisovala pomembne dogodke, rojstva, poroke in ločitve, prihode in odhode učiteljev. Bila si živ leksikon naše šole in Kostanjevice in le redko kdaj se ti je izmuznil kakšen podatek. Prav neverjetno pa si se razživela tudi ob pripovedovanju o evropskih kraljevih dinastijah, ob zapiskih in izrezkih iz časopisov, s katerimi si nas seznanila, kadar smo te obiskali in ob tem vedno znova spoznavali, da nam zmanjkuje časa, s katerim bi sledili dogodkom polneje in bolj poglobljeno, tako, kot si to znala edino ti.

Nevsiljivo in prijazno si znala komuni-

cirati tudi z današnjimi otroki, največ s tistimi, ki jih je šolska pot vodila mimo tvojega doma, in za katere si imela vedno pripravljeno kakšno nenavadno uganko ali kviz. In za pravičen odgovor je vedno sledila tudi nagrada. Šolski koledar je bil tudi po četrtem stoletju še vedno merilo, s katerim si si odmerjala čas med septembrom in junijem. Bil je kot notranja ura, ki je noben učitelj ne more izbrisati iz svojega življenja, ker je preprosto del njega. Po moževi smrti so merska enota na tvojem koledarju postali dnevi med obiski njegovega zadnjega počivališča. Tudi takšna evidenca bistri razum, si dejala. Življenje in čas pa nas vodita po navidezno začrtanih poteh, ki jim nihče ne more uiti. V puščobi jesenskega dneva, med zadnjimi preleti ptic, so se tvoja hrepenenja in želje ustavile. Umirila se je tvoja roka, tvoj svinčnik in radirka ne bosta nikoli več pustila sledi na tvojih znamenitih zapiskih ...

Dotaknilo se nas je spoznanje, da si za vedno zaprla trudne oči, a boš kljub vsemu za vse tiste, ki si jim dajala kosček svojega znanja ali toplino stanovskega prijateljstva, ostala nepozabna. Zapustila si obilo neizbrisnih poti, ki jih je vredno nadaljevati, in sanj, ki jih je vredno sanjati. Z vse, s čimer si nas napolnjevala, za vse, s čimer si vzgajala generacije učencev in svojih sodelavcev, smo ti dolžni besede zahvale.

V tebi tako ljubi dolenski deželici naj ti jagnedi zašumijo poslednjo melodijo, jesenski dež pa naj ti vedno drobi bajko o tem, da smo te imeli radi in te neizmerno spoštovali.

Draga Jelka, vedno boš ostala v našem spominu.

| Melita Skušek

ČEŠKI KRUMLOV

OZIROMA KAKO DOBRO JE VČASIH STOPITI ČEZ DOMAČI PRAG

| FOTO: MATIC SKUŠEK

Češki Krumlov je razmeroma majhno mesto na jugu Češke, ki mu je temelje skopala reka Vltava. To je naredila zelo prefinjeno, v obliki konjske podkve ali slikarske palete. Iz zraka nas mora spominjati na Kostanjevico. In vendar bi in bomo med njima našli še marsikatero podobnost. Zgodovina Krumlova seže nekje v 13. stoletje, nas pa bo bolj zanimala novejša oziroma polpretekla zgodovina. Že res, da je današnje podoba mesto dobilo v gotiki in baroku, vendar je tega skoraj 300 let in na tako daljne „zmage“ se ne moramo opirati, če želimo kakorkoli kakovostno živeti in preživeti v urbanem okolju. Zato bomo vzeli pod drobnogled tisto eksistencialno revolucijo, s katero je Krumlov doživel razcvet in razlog, zaradi katerega ga obišče toliko turistov letno.

Začnimo torej z Aleksandrom Dubčkom, generalnim sekretarjem Komunistične partije Čkoslovaške (od 1968 do 1969). Dubček se je zavzemal za gospodarsko in politično liberalizacijo oziroma t. i. socializem s človeškim obrazom. Za začetek praške pomladi vpisujemo 13. marec 1968, ko je Dubček odpravil cenzuro tiska in kmalu zatem izjavil, da bo nadaljeval napredno politiko. Liberalizacijo z Dubčkom in s praško pomladjo vred je ustavilo vkorakanje enot Varšavskega pakta v Čkoslovaško, ko pridemo do naslednjega velikega protagonista v vsej tej Pomladi (prebujenju), Jana Palacha, ki je 16. januarja 1969 med demonstracijami ob obletnici vkorakanja vojske Varšavskega pakta (uradno: Varšavski sporazum o prijateljstvu, sodelovanju in vzajemni pomoči) na trgu Vaclavske namesti s samosežigom storil samomor v znak političnega

protesta. Umril je tri dni pozneje. Njegov pogreb 25. januarja 1969 se je spremenil v velike demonstracije proti režimu, ki pa niso, prav tako kakor njegov samomor, v nikakršnem pomenu upognile vladajoče ureditve. Politični aktivizem je na Češkem potihnil natanko za dvajset let. Ponovno se je prikazal z žametno revolucijo v Pragi 17. novembra 1989. V njej je bil miroljubno (no, vsaj ne tako samodestruktivno) zrušen komunistični režim, ki je bil na oblasti od leta 1948. Tale povzetek mlajše zgodovine je pomemben za vso Češko (takrat še Čkoslovaško, državi sta se sporazumno ločili leta 1992), saj je bil referenčna točka za vso kulturno, gospodarsko in bivanjsko emancipacijo.

Od tako imenovane žametne revolucije, leta 1989, je bilo v Češkem Krumlovu odprtih več kot osemdeset restavracij, ki so v večini v lasti lokalnega prebivalstva. Seveda so najprej postavili šanke, kje za vruga bi pa drugače prišli do tako imenitnega načrta za svoje mesto. Odprli so se številni muzeji in galerije. Naj omenim samo muzej Egona Schileja, čigar mati je rojena v Krumlovu. Ljudje so v tem mestu videli veliko priložnosti. Niso se več vozili na delo, raje so svoje kletne prostore preuredili v manjše galerije, kavarne, gostilne, trgovine. Začeli so prirejati festivale; glasbene, srednjeveške, filmske ... Imeli so občutek, da je njihovo mesto nekaj posebnega. Potem so se, predvidevam, usedli na prag pred hišo in ugotovili, glej ga zlomka, da jim manjkajo samo turisti, obiskovalci, ljudje, ki bodo brez velikega negodovanja prinesli in zatlačili denar v njihove žepe. Odločili so se, da bodo čakali. In so čakali in čakali. Ko so se naveličali

čakanja, so počakali še malo. In nekega rosnega jutra so se skozi mestna vrata privlekli tuji ljudje. Krumlovčani so vstali s svojih pragov, se potrepljali po trebuih in si zadovoljno pritrjevali v brk, češ: sem vedel, da bodo prišli, počakati je treba, potrpljenje, potrpljenje. Ampak ti tujci so nosili dolge lase, bili so neobruti, kadili so svoje smrdljive cigarete. In obleke ... v te cape si pravi gospod še čevljev ne obriše. Tujci res niso zapravljali mastnih denarjev, kakšno pivo tu in tam. Po večini so poležavali ob Vltavi, kadili in packali po platnih, ki so jih prinesli s sabo. Domačini so skimali, hodili sem in tja, se praskali po temenih in se spraševali, kje so ga tako zelo polomili. Najprej so spraševali sebe. Potem so vprašali soseda. Nato so vsi skupaj stopili do župnika in župana. In bi šli še naprej, če ne bi v tistem trenutku, v tistem nepričakovanem trenutku, v mesto prihrumele horde ljudi. Ti so stiskali roke tujcem, jih trepljali po ramenih in se na vse pretege hoteli družiti z njimi. Vabili so jih v gostilne, jim plačevali pijačo in jedačo. Krumelčani pa so veselo služili. Skomignili so z rameni in se niso nič več spraševali. Živeli so svoje prijetno in pošteno življenje naprej. Nečesa pa so se vseeno naučili: najprej moraš biti, da lahko imaš.

Krumlov je danes neločljiva mešanica umetnosti, kulture in preprostega življenja. Preživel je lepo število pomladi in se v eni izmed njih ustavil. Sam pa upam, da bo tele zime kmalu konec, ker me že pošteno zebe.

Veliki prijatelj Kostanjevice Alojz Gradnik je v pesmi Kostanjevica zapisal: Groblje le in zevajoče jame. Povrnila se je zlata vesna, ali gnezda nima niti vrabec.

| Matic Skušek

Češki Krumlov
osebni podatki:
Nadmorska višina: 492 m
Površina: 22.16 km ²
Populacija: 14.056
Naseljenost: 634 / km ²
Prvič omenjeno v pisnih virih: 1253
Vpis v UNESCO: 1992

PO POTEH NEKDANJE PERZIJE, DANAŠNJEGA IRANA

Željo po obisku odmaknjenih dežel na Iranskem višavju je v meni prebudilo delo Vladimirja Bartola Alamut, ki sem ga z navdušenjem prebirala že v gimnazijskih letih. Med urejanjem vtisov s potovanja po oddaljeni islamski republiki v jugozahodni Aziji pa se mi poraja vprašanje, kaj o njej sploh napisati.

Kljub temu da državo krasi čudovita narava in da je kulturno in zgodovinsko izredno privlačna, jo večina Evropejcev (med njimi sem bila tudi sama) pozna v povsem drugačni luči. Televizijska poročila evropskih in ameriških medijskih hiš nam največkrat poročajo o represivnem režimu vladajoče Ahmadiadžadove klike, ki hoče imeti nad prebivalci v državi popoln nadzor. Znotraj omejene svobode (verjetno se človek res vsega navadi) pa živijo ljudje, ki so izredno gostoljubni, odprti do tujcev, komunikativni in izobraženi, in tu se kljub vsem državnim in verskim prepovedim lahko za primeren denar dobi prav VSE.

NEKAJ GEOGRAFIJE ...

Iran na vzhodu meji na Pakistan in Afganistan, na severovzhodu na Turkmenistan, na severu na Kaspijsko jezero in Azerbajdžan, na severozahodu na Armenijo, na zahodu na Turčijo in Irak, na jugu pa na vodovje Perzijskega in Omanskega zaliva. Skoraj polovica države leži na Iranskem višavju, ki ga obkrožajo gorski hrbti Elbrusa na severu, Zagrosa na jugu ter obronki Hindukuša na vzhodu. Ozki pasovi nižinskega sveta se vlečejo ob Kaspijskem jezeru na severu ter ob Perzijsko-Arabskem zalivu na jugozahodu in jugu. Podnebje je povečini celinsko, polsušno do sušno, le severna pobočja Elbrusa so bolj namočena (tukaj pade nad 1000 mm padavin letno).

... TER STOLETJA BURNE ZGODOVINE ...

Stare države Elama, Perzije in Medije so v 7. stoletju zavzeli Arabci in jih islamizirali. Proti koncu srednjega veka so po deželi pustošili in ji vladali Mongoli. Od začetka 16. stoletja do sredine 18. stoletja je bila na oblasti dinastija Sefvidov, proti koncu 18. stoletja je prestol zasedla turkmenska dinastija

POGLED NA RIŽEVA POLJA IN GOROVJE ZAGROS V OZADJU | FOTO: TAMARA ZAKŠEK

Kadžarov. Na začetku 20. stoletja je bila Perzija razdeljena na britansko in rusko vplivno območje. Od leta 1925 je bila na oblasti dinastija Pahlavi. Uradno preimenovanje Perzije v Iran se je zgodilo leta 1935. Po strmoglavljenju dinastije Pahlavi, ki je morala v izgnanstvo, je država leta 1979 postala islamska republika z ajatolo Homeinijem na čelu. Nova oblast je vsilila državi radikalno politiko islamskega fundamentalizma. V letih 1980–1988 je potekala iraško-iranska vojna, leta 2005 pa je na oblast prišel Ahmadinežad, ki je predsednik Irana še danes.

UTRINKI S POTOVANJA ... KANDOVAN

je vasica sredi puste pokrajine na severozahodu države, kjer prebivalci že od 13. stoletja živijo v vulkanskem tufu izklesanih bivališčih. V stožčasto oblikovanih formacijah stisnjenege vulkanskega pepela so si v podzemnih votlinah uredili domove, ki od daleč dajejo videz ogromne kolonije termotov.

min na pravljice iz tisoč in ene noči)
DALEČ OD PONORELEGA SVETA ...
Kordestan je visoka pesem veličastni naravi, kjer v tradicionalnih in slikovi-

tih vasicah živi kurdsko prebivalstvo, ki se že desetletja bori za avtonomijo. Poselitveno območje Kurdev sega iz Irana še v sosednji Irak, Sirijo, Turčijo in Armenijo. Pot nas je vodila do vasiče Čuplu, kjer smo vaščane zmotili pri dnevni opravi. Po fiziognomiji obrazov in po pisanih oblačilih smo že

VASICA KANDOVAN PREBUDI SPOMIN NA PRAVLJICE IZ TISOČ IN ENE NOČI
| FOTO: TAMARA ZAKŠEK

KURDINJI | FOTO: TAMARA ZAKŠEK

od daleč videli, da se prebivalci precej razlikujejo od Perzijcev. Zanimivo je, da Kurdinje ne nosijo tančice čez obraz, dovoljeno jim je tudi druženje ter ples z moškimi ob kurdskih praznikih, porokah in drugih družabnih srečanjih, kar je bolj podobno kulturi Vzhodne Evrope kot Bližnjega vzhoda. Kurdi, ki živijo v manj razvitih delih Irana, so za oblast v državi resen notranji problem, saj v zahtevah po avtonomiji večkrat uporabijo tudi orožje. Med našim potovanjem po Iranu je ob praznovanju 40. obletnice iraško-iranske vojne na severozahodu države ob jezeru Orumiyeh eksplodirala bomba, ki so jo aktivirali prav oni.

KOPANJE PO IRANSKO

Kopanje po iransko poteka strogo ločeno za moške v enem ter ženske v drugem delu toplic (vsak del ima svoj bazen z vročo in zdravilno vodo). Ženske, ki smo se kopale v bazenu, pa smo morale uporabljati prav posebno kopalno opremo, ki smo jo kupile pred vstopom. Iranski kopalni kostim so navadne enodelne ženske kopalke, ki pa imajo na vsaki strani spodnjega dela še nekakšen tekstilni podaljšek, ki daje videz mini krila. H kopalnemu kompletu, ki je seveda barvno usklajen in moden, obvezno sodi še kopalna kapa, ki skriva lase.

LAGUNA ANZALI

Neskončna širjava, mogočni valovi, galebi, ki v jatah letajo nad gladino in

se oglašajo z vseh strani ... Ko ugle-daš Kaspijsko jezero, se ti takoj utrne misel, da gre vendar za morje! Anzali, največje пристanišče v severnem Iranu, ki je hkrati edino iransko pristanišče, povezano z nekdanjimi državami Sovjetske zveze (Azerbajdžan, Kazahstan), je prijetno turistično mesto. Ko smo se z motornim čolnom popeljali po največji sladkovodni laguni na svetu, laguni Anzali, sem se počutila kot v dokumentarnem filmu, snemanem nekje v porečju Amazonke, kjer man-

grove poraščajo bregove mogočne reke. Mangrove so v tem primeru prekrasni lotosovi cvetovi, ki se razraščajo v velikih skupinah in jim družbo dela množica pisanih ptic.

MASULEH

Vasica ob Kaspijskem jezeru je pravi biser ljudske arhitekture. Je pod zaščito UNESCO in s svojim videzom in vzdušjem nekaj, kar se naseli v človeka in ga razveseljuje tudi v meglenih dneh poznojesenske, depresivne Ljubljane. Bivališča v zemeljskih barvah so zrasla po pobočju navzgor tako strmo, da je streha ene hiše pot do naslednje. Na vsakem koraku pa ti prijazni in nevsiljivi domačini ponujajo raznovrstne dobrote: v krušni peči pečen ploščat kruh, sezamova semena, oblita s tekočim sladkorjem, kolačke ... Življenje je res lepo.

TEHERAN

Umeščen z južnim delom v puščavo, na severu pa na nižja pobočja visokega gorovja Elbrus, je skozi stoletja zrasel v moderno prestolnico z muzeji, molilnicami in s šahovimi palačami, v katerih hranijo predmete neprecenljive vrednosti. Vse bogastvo, ki ga je lahko občudoval in ob njem užival le nekdanji iranski šah Reza Pahlavi, je danes podržavljeno, vse zbirke so odprte za javnost. Glavno mesto islamske republike Iran, ki danes šteje od 9 do 14 milijonov prebivalcev (s predmestji ali brez), je eno najgosteje naseljenih območij sveta in med svetovnimi mesti

ŠAHOV TRG V ESFAHANU | FOTO: TAMARA ZAKŠEK

po številu prebivalcev na 21. mestu. Teheran se deli na dva dela, ki ju povezuje podzemna železnica, s katero je mogoč dostop do različnih, tudi najbolj oddaljenih delov mesta.

Ko se popeljemo v severni del skozi mondene četrti vse do žičnice, od koder se nam odpira čudovit pogled na mesto, smo med teheransko elito. Predstavniki elitizma kažejo socialni status tudi navzven. Ženski del populacije se nič ne sramuje po telesu oprijetih lahkih oblačil, kavbojk in rut, ki ne pokrivajo celega lasišča, kot veleva zakonodaja. Med prestižnimi zgradbami, ki so zahodnjaško urejene, vozijo dragi avtomobili evropskih in ameriških proizvajalcev. Naenkrat se počutiš tako zelo turistično ... Med najbolj obiskanimi spomeniki v južnem delu mestu pa je vsekakor mavzolej ajatole Homeinija. Visoka stavba iz betona in jekla s kupolo in štirimi minareti je priljubljen cilj, ki ga ob praznikih obiše na tisoče vernikov. Možje pred sarkofagom molijo na molilnih preprogah in prisegajo, da bodo zvesto sledili naukom umrlega vodja.

ESFAHAN

Ob koncu prvega tisočletja se je med trgovci razširil glas o izvrstnem počivališču sredi strmega gorovja Zagroz v osrednji Perziji. Kasneje je sredi zelenih zaplat zrastle majhno trgovsko naselje, končno pa razkošna kraljeva rezidenca, v kateri je na stotine najboljših perzijskih arhitektov drzne sanje poskušalo spremeniti v stvarnost. Oaza sredi gora je postala iranska kulturna prestolnica. Stavbe v središču Esfahana so polne življenja. Okrog nekdanjega kraljevega trga so delavnice postavili številni obrtniki, ki kupčujejo s skrinjicami, okrašenimi z mozaiki, z miniaturnimi slikami in dragocenimi tkaninami, potiskanimi s tradicionalnimi vzorci. Množice peš skozi severna vrata hitijo proti bazarju Qaisariye, kjer naj bi se najbolj splačalo kupiti znamenite perzijske preproge. Hvalnica iz srednjega veka pravi: „Esfahan je polovica sveta,“ in pesnik, ki je izrekel te besede, je zagotovo hotel povedati, da je bila za časa njegovega življenja v mestu polovica vseh svetovnih čudes. Danes je Esfahan eno najlepših mest v islamskem svetu, kraj, kjer se človek res naučije lepote stare Perzije.

ŠIRAZ

Mesto vrtnic, slavčkov in poezije, iranski Pariz ... mesto s prekrasnimi mo-

šejami, palačami, okrašenimi z motivi vrtnic, mesto najbolj znanih perzijskih pesnikov, Sadija, Hajama in Hafisa. Hafisova zbrana dela (Divan) so v domovih večine Irancev, ki se, zaljubljeni v svojega poeta, učijo njegove pesmi na pamet. Njegovo življenje in pesmi so bili predmet številnih analiz, komentarjev in razlag ter so močno vplivali na perzijsko literaturo štirinajstega stoletja.

Ob njegovem mavzoleju, mojstrovini znanega iranskega arhitekta, se v Širazu vsak večer zvrsti na stotine ljubiteljev poezije.

„Toliko sem se naučil od Boga, da se ne morem več imenovati kristjan, hindu-jec, musliman, budist, žid.“ (Hafis)

„Ni se ti treba več pretvarjati, da si nor, vsi vemo, da si bil dober v tem. Odpočij si zdaj, dragi moj, od vsega težkega dela, ki ga opravljaš.“ (Hafis)

TEŽAVE Z DRUGO

Prebivalci Irana nosijo še en neslaven rekord. Ponašajo se z največjim številom odvisnikov od opija na svetu. Vseh uživancev drog naj bi bilo po ocenah okoli 3 milijone. Vojna proti tihotapljenju tega blaga, ki traja že več kot trideset let, je usmerjena predvsem na mejno območje s sosednjim Afganistanom. Kljub temu da mejni prostor nadzoruje več kot 30.000 vojakov in da so postavljene električne ograje, še vedno okoli 85 % opiatov iz Pakistana in Afganistana prihaja v Evropo prav skozi Iran.

IN DOSTOPNOST PREPOVEDANE-GA ALKOHOLA ...

Alkohol je v Iranu strogo prepovedan. Tolerira se morda le v skupnostih, kjer prebivajo kristjani (to velja predvsem za armenska območja Teherana in Esfahana). Seveda pa obstaja črni trg, kjer se dobi bolj ali manj vse. Vsi, predvsem pa turisti, ki kupujejo alkohol na črnem trgu, morajo vedeti, da kršijo zakon in so lahko za ta prekršek strogo kaznovani. Druga neprijetnost v zvezi z alkoholom pa je, da pride katerakoli alkoholna pijača v kupčeve roke precej razredčena. Aroma sicer ostane, učinek pa je največkrat nič. Na koncu po navadi ostaneš kar trezen. Iran je znan tudi po proizvodnji lastnega piva, tako imenovanega ma' osh sha'ir, ki pa ne vsebuje alkohola. Poznanih je mnogo sadnih okusov, ki te v vročih, suhih dneh odžejajo in osvežijo in so dobra alternativa vodi. Irsanske vinograde naj

bi nove oblasti po islamski revoluciji leta 1979 uničile, nekateri, ki pa so ostali, dajejo grozdje za izdelavo rozin.

PLASTIC FANTASTIC

V Ameriki je najbolj priljubljena oblika plastične kirurgije liposukcija, v Iranu, kjer ženske obline skrivajo pod oblačili in tančico, pa raje operirajo tisto, kar se vidi, to je obraz. Država je rekorderka v opravljenih operacijah nosu. Zahodnjaški nos, ki spominja na ameriško lutko Barbie, je za tiste pripadnice nežnejšega spola v Iranu, ki sledijo svetovnim modnim trendom, nekaj, kar si na moč želijo. To je še ena številnih zgodb „ameriške“ globalizacije, vztrajno vsiljevane prek televizijskih programov. Satelitska televizija je v državi sicer prepovedana, toda ni nujno, da se satelitski krožniki na hišah vidijo. Za operacijo in „popravilo“ perzijskega nosu moraš lepotnemu kirurgu odšteti 1000 evrov oziroma 1500 dolarjev, kar ni večja ovira za sledilce evropske lepote. Dekleta, ki se podvržejo operativnim posegom, v operacijske sobe prihajajo kar s fotografijami hollywoodskih zvezdnic. Tudi moški svet sledi ženskim vzorom in z obliži oblepljene Iranke srečaš na vsakem koraku, predvsem na ulicah večjih mest. Obliži, ki se nosijo po operaciji, so postali celo modni trend in simbol prestiža.

Naj za konec uporabim vodilo romana Alamut slovenskega pisatelja Vladimira Bartola, ki me je motiviralo, da sem obiskala to oddaljeno deželo: „NIČ NI RESNIČNO, VSE JE DOVOLJENO.“ | Tamara Zakšek

Z OBLIŽEM ZALEPLJENI NOS MODERNE IRANKE | FOTO: TAMARA ZAKŠEK

TURNIR ZA 4. POKAL OBČINE KOSTANJEVICA V NOGOMETU

Svetovno nogometno prvenstvo, menjava generacij ali kar koli že je razlog za to – na igrišču v Kostanjevici se je letos poleti in jeseni igralo več nogometa kot kadar koli v zadnjih desetih letih. To je bil tudi dober obet za turnir v nogometu, ki se ga je kljub izpadu nekaterih standardnih ekip udeležilo 6 ekip. Izpad so nadomestili predvsem mladeniči, ki, kot smo lahko videli, prihajajo v ospredje in počasi nadomeščajo vrzel, ki je nastala v zadnjih nekaj letih po prenehanju igranja večine igralcev iz starejših generacij. Ko načrtujemo in razmišljamo o izgradnji novega igrišča oziroma športnega kompleksa, moramo imeti v mislih prav to generacijo, ki kompleks potrebuje zdaj in ne čez deset let.

Turnir je bil v soboto, 23. 10., in je minil v pozitivnem vzdušju. Po nekaj letih prevlade Orehovca je letos zmagala pomlajena ekipa Prekope z nekaj

okrepitevami iz okoliških vasi.
Izidi: 1. mesto: Prekopa
2. mesto: Kostanjevica
3. mesto: Orehovec

NOGOMETNI TURNIR | FOTO: **BORIS POLOVIČ**

TURNIR TROJK V KOŠARKI

V soboto, 4. 12., smo v športni dvorani OŠ Kostanjevica izvedli Turnir trojk v košarki. Turnirja se je udeležilo sedem ekip; tri iz Kostanjevice, po

TURNIR TROJK | FOTO: **MATEJ JORDAN**

dve pa iz okolice Novega mesta in iz Krškega. V predtekmovanju smo se razdelili v dve skupini, v katerih so se pomerile ekipe po sistemu „vsak z vsakim“. Prvi ekipi iz vsake skupine sta se medsebojno pomerili v polfinalu. Zmagovalca polfinala sta se pomerila za prvo, poraženca pa za tretje mesto. Izvedli smo tudi tekmovanje v metanju trojk in tekmovanje v metu s sredine igrišča, v katerih se je skupaj pomerilo 16 tekmovalcev. S sredine je najbolje zadel član ekipe ŠD Kostanjevica Janez Polovič, drugi član te ekipe Boštjan Kozole pa je bil z izidom 15:9 najboljši v metanju trojk.

Izidi:

1. mesto: Napad na Gišota, Krško (T. Škafar, J. Zagode, I. Jeke)
2. mesto: ŠD Kostanjevica (J. Polovič, B. Kozole, B. Polovič)
3. mesto: Trampampule, Kostanjevica (N. Žabkar, M. Čuk, M. Cujnik, R. Knezevič)

| Boris Polovič, predsednik ŠD Kostanjevica

VESLAŠKA REGATA – 24. 10. 2010

V nedeljo, 24. 10., je bila Krka okoli kostanjeviškega otoka precej razburkana. Na njej so vse dopoldne merili moči v veslanju tekmovalci iz vse Slovenije in tudi iz Hrvaške. Veslaško regato smo izvedli v soorganizaciji s športnim društvom Razlag s Čateža ob Savi. Udeležila sta se je 102 tekmovalca iz Celja, Krškega, Brežic, Varazhdina, Ljubljane, Bohinjske Bistrice, Tacna, Žužemberka in Kostanjevice. Tekmovali so v 17 kategorijah. Večina udeležencev izhaja iz mlajših kategorij znanih slovenskih kajakaški klubov, preostali so bili veterani, ki uživajo v veslanju in se vedno znova radi vračajo v Kostanjevico.

| Boris Polovič, predsednik ŠD Kostanjevica

TRADICIONALNO TEKMOVANJE V LOVU RIB S PLOVCEM „POKAL KOSTANJEVICE 2010“

Jesen je čas, ko RD Kostanjevica na Krki prireja tradicionalno tekmovanje v lovu rib s plovcem za pokal Kostanjevice. Letos je tekmovanje potekalo v nedeljo, 17. oktobra, na tekmovalni trasi v Jerovcah, kjer se je pomerilo 8 ekip, skupaj 40 tekmovalcev. Žal se tekmovanja, zaradi zasedenosti z domačimi tekmovalnimi obveznostmi, niso mogli udeležiti naši ribiški prijatelji iz Srbije – ekipa Sport commerce. Udeležence je pozdravilo zelo neprijetno deževno vreme, po drugi strani pa je razmeroma visok vodostaj reke Krke obetal dober prijem ter zanimivo in izenačeno tekmovanje. Tekmovalni dan se je pričel že ob sedmih zjutraj z zborom udeležencev in žrebom. Po to-

plem zajtrku so se tekmovalci podali na tekmovališče.

Kot smo potihoma tudi predvidevali, je ulov presegel vsa pričakovanja, kajti skoraj vsi tekmovalci so ob koncu ribolova imeli kaj pokazati. Kljub slabemu vremenu je 40 tekmovalcev skupaj ujelo dobrih 374 kilogramov rib, kar pomeni dobrih 9 kilogramov na tekmovalca.

Po triurnem ribolovu so se najbolje odrezali tekmovalci ekipe RD Brežice I, ki so ulovili 65.800 gramov ter zbrali 9 negativnih točk. Drugo mesto je zasedla ekipa RD Brežice II z ulovljenimi 54.890 gramami in 19 negativnimi točkami, tretja pa je bila ekipa RD Kostanjevica na Krki s 50.910

grami in z 20 negativnimi točkami. Posamezno je bil najboljši Branko ZORKO, član ekipe RD Brežice II, ki je ulovil 20.190 gramov, drugi je bil domačin Boštjan PACEK iz ekipe RD Kostanjevica na Krki s 17.060 gramami, tretji pa Tomaž ŠTEFANIČ iz ekipe RD Brestanica-Krško s 16.320 gramami. Tekmovanje smo sklenili v gostilni Kmečki hram s kosilom in podelitvijo pokalov, medalj in praktičnih nagrad. Izkoriščamo to priložnost in se zahvaljujemo vsem podjetjem in posameznikom ter občini Kostanjevica na Krki, ki so s prispevki omogočili to tekmovanje.

| Robert Hočevar

ALI VEMO DOVOLJ O KRVNEM TLAKU?

Za razvoj bolezni srca in ožilja je povišan krvni tlak eden od dejavnikov tveganja, ki pomembno sodeluje pri nastanku in razvoju teh obolenj. Danes vemo, da so statistični podatki obolevnosti in smrti zaradi srčno-žilnih obolenj v Slovenji zelo zaskrbljujoči, manj pa je znano, da so podatki za Posavje še slabši od slovenskega povprečja.

Krvni tlak ni ves čas enak; spreminja se s spreminjanjem telesnega položaja, odvisen je od telesne aktivnosti, višji je podnevi, med spanjem pa se zniža. Nad normalne vrednosti se zviša tudi ob razburjenju, strahu, bolečini, med telesno obremenitvijo in podobnim, vendar se kmalu po prenehanju dražljaja zniža na izhodiščno raven. V teh primerih gre za povsem normalen odziv organizma, ki se pojavlja tako pri zdravih osebah kot tudi pri bolnikih s hipertenzijo.

Previsok krvni tlak je eden od škodljivih dejavnikov, ki pripomorejo k poslabšanju zdravstvenega stanja in povečanju umrljivosti zaradi bolezni srca in ožilja. Katera pa je vrednost krvnega tlaka, pri kateri govorimo o povišanem krvnem tlaku oziroma hipertenziji?

Naslednja tabela prikazuje kategorije glede na vrednosti krvnega tlaka:

KATEGORIJA	SISITOLIČNI KRVNI TLAK (mm Hg)	DIASTOLIČNI KRVNI TLAK (mm Hg)
Optimalni krvni tlak	< 120	< 80
Normalni krvni tlak	< 130	< 85

Visoki normal. tlak	130 – 139	85 – 89
Mejna hipertenzija	140 – 149	90 – 94
Blaga hipertenzija	140 – 159	90 – 94
Zmerna hipertenzija	160 – 179	100 – 109
Huda hipertenzija	> 180	> 110

Sistolični krvni tlak izmerimo takrat, ko srce potisne kri po žilah in je srčna mišica stisnjena.

Diastolični krvni tlak pa je izmerjen v fazi mirovanja, počitka srčne mišice, ko je ta „raztegnjena“ in deluje kot črpalka, v katero priteka kri iz telesa.

MERILEC KRVNEGA TLAKA | FOTO: VLASTA CURHALEK

Zakaj je treba zdraviti zvišan krvni tlak?

Ob povišanem krvnem tlaku kri močno pritiska na stene žil. Kadar so žile zaradi različnih vzrokov poškodovane, je na takem mestu zelo velika nevarnost, da žila počni in se kri izliva v tkivo prizadetega organa. Kadar nastopi takšna krvavitev v možganih, govorimo o možganski kapi ali ICV (inzult cerebrovaskularni), če pa žila počni na ali v srčni mišici, govorimo o srčnem infarktu ali AMI (akutni miokardni infarkt).

Povišan krvni tlak pa prizadene tudi druge pomembne organe: ledvice (odpoved ledvic, čemur sledi hemodializa), očesno ozadje (motnje vida, krvavitve v očesno ozadje, slepota), periferne žile (mašenje žil, gangrene, amputacije) in poškoduje tudi na videz manj pomembne organe. Naši osebni zdravniki pogosto opozarjajo, da je mogoče z zdravim načinom življenja marsikaj storiti za svoje zdravje. Pa je res tako? Seveda je! Tudi na zniževanje krvnega tlaka, vendar samo do določene mere, lahko vplivamo z izboljšanjem življenjskih navad. Kadar vrednosti krvnega tlaka še niso prevelike in zdravje še ni resno ogroženo – kar seveda oceni zdravnik –, se je smiselno zavzeti in pričeti dejavno izvajati priporočila zdravega načina življenja za znižanje krvnega tlaka. Doseči želimo vrednost, ki ni višja od 135/85 mm Hg. Danes vemo, da višje vrednosti že lahko ogrožajo zdravje.

Za 3–12 mesecev izboljšajmo življenjski slog. Priporočajo se:

- prenehanje kajenja.
- Zmanjšanje prevelike telesne teže.
- Omejitev čezmernega uživanja alkohola.
- Omejitev vnosa soli.
- Zvečanje telesne aktivnosti.
- Zdrave prehranske navade.

Vsa zgornja priporočila imajo pomembno vlogo pri zniževanju krvnega tlaka. Žal mnogi ne verjamejo, da je preslana hrana lahko vzrok za povišanje krvnega tlaka. Vendar pa je natrij v soli tisti krivec, ki veže nase vodo, in ta dodatna tekočina se porazdeli po vsem telesu. Del je preide tudi v kri. Povečana količina tekočine v žilah poveča pritisk na stene žil, to pa pomeni zvišan krvni tlak. Šele ko se natrij izloči iz telesa, se z njim izloči tudi nanj vezana tekočina in krvni tlak se zniža oziroma normalizira.

Kajenje, čezmerno uživanje alkohola, prevelika telesna teža, premalo telesne aktivnosti, preslana hrana in tudi slabe prehranske navade so škodljivi dejavniki in razvade, ki pomembno sodelujejo pri zviševanju krvnega tlaka in imajo

še mnogo drugih škodljivih vplivov na zdravje.

Na vse naštetih navade in razvade pa imamo vpliv sami, saj smo tisti, ki odločamo o svojem načinu življenja, o bolj ali manj zdravem življenjskem slogu – v svojih rokah imamo moč, moč odločanja, ki se je niti ne zavedamo, predvsem pa jo premalokrat izkoristimo.

Kadar pa priporočeni ukrepi kljub doslednemu izvajanju niso dovolj učinkoviti in so vrednosti krvnega tlaka še vedno prevelike ali pa imamo različne težave (pri različnih ljudeh so zelo različne; ni značilnih fizičnih težav, ki bi bile natančen pokazatelj povišanega krvnega tlaka) in bi bilo lahko zdravje ogroženo, je treba obiskati zdravnika. Ta nam bo predpisal ustrezna zdravila in nas povabil na kontrolni pregled, ki ga je smiselno opraviti.

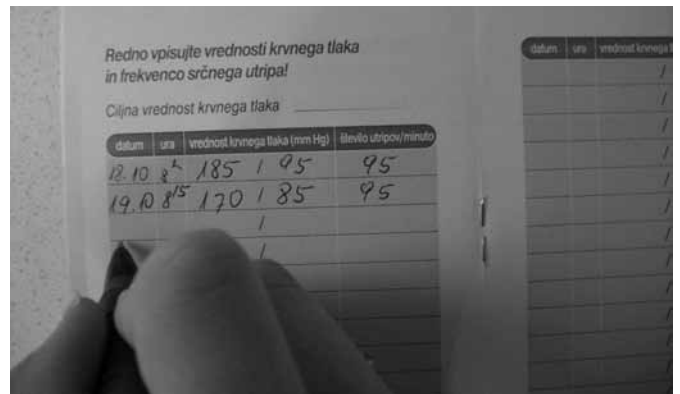
Za konec še nekaj nasvetov za kakovostno merjenje krvnega tlaka doma:

- vedno opravimo meritve umirjeni, najbolje po 5–10-minutnem počitku, sede v stolu, s podprtim hrbtom in z nogami na tleh.
- Pred meritvijo opravite potrebo – tiščanje na vodo zvišuje krvni tlak.
- Krvnega tlaka si ne merite kmalu po naporu ali zaužitju zdravil.
- Pol ure pred meritvijo ne zaužijte obroka, prave kave, ne kadite in ne uživajte alkohola.
- Pazimo na navodila in natančno namestimo manšeto.
- Med meritvijo krvnega tlaka mora biti manšeta v višini srca, ne glede na način, na katerega merite krvni tlak (na nadlakti ali podlakti; sede, leže ali stoje). Roka naj počiva, podprta v udobnem položaju.
- Najbolje je opraviti meritve vedno na isti roki.
- Med merjenjem smo mirni, ne govorimo, ne mahamo z rokami, ne gledamo televizije.
- Če je mogoče, merimo v istem delu dneva oziroma kadar imamo težave.
- Aparat naj ne bo zapestni.
- Aparat naj bo kupljen v specializirani ustanovi (lekarna, trgovina z zdravstvenimi pripomočki), saj bo le dovolj kakovosten aparat dal verodostojne meritve, ki jih bo osebni zdravnik lahko upošteval pri oceni stopnje hipertenzije in mu bodo v oporo pri predpisovanju zdravil.
- Meritve redno beležite (vpišite tudi uro merjenja) in jih pokažite osebnemu zdravniku pri naslednjem obisku v ambulanti.

| Vlasta Curhalek

MERJENJE KRVNEGA TLAKA | FOTO: **VLASTA CURHALEK**

BELEŽENJE MERITEV | FOTO: **VLASTA CURHALEK**

NACIONALNA KAMPANJA ZA ZMANJŠEVANJE UŽIVANJA SOLI – PREVEČ SOLI ŠKODI

Čezmeren vnos soli oziroma natrija je pomemben in s številnimi raziskavami dokazan prehranski dejavnik tveganja povišanega krvnega tlaka, ta pa je dejavnik tveganja za možgansko kap in nastanek drugih srčno-žilnih bolezni. Te so vodilni vzrok smrti v svetu, v Sloveniji na leto okoli 40 % ljudi umre zaradi njih.

Natrij je v naravi največkrat v obliki soli oziroma natrijevega klorida (NaCl). Ljudje ga v telo vnašamo s kuhinjsko soljo. Svetovna zdravstvena organizacija za zgornjo, še neškodljivo mejo uživanja soli navaja 5 gramov soli na dan za odrasle, za otroke od 4. do 6. leta pa 3 grame dnevno. Po podatkih raziskav odrasli prebivalci Slovenije v povprečju zaužijejo 12,4 grama soli dnevno (moški 14,3; ženske 11,0 grama), slovenski mladostniki 10 gramov, otroci pa okoli 5 gramov dnevno. Okrog 10–15 % je dnevno zaužijemo v obliki začimb ter dosoljevanja hrane pri mizi in pri pripravljanju hrane. Naravno prisotna sol v še nepredelanih živilih predstavlja 10–12 % dnevno zaužite soli. Ugotovljeno je bilo, da med osnovnimi živili največji delež vnosa soli predstavljajo kruh in krušni izdelki, sledijo jim mesni izdelki, predelana zelenjava in siri. Dodatni viri soli so tudi že pripravljene jedi, hitra hrana ter

neustrezna priprava hrane in dosoljevanje pri mizi. Hrano si namreč dosoljuje pri mizi kar ena petina odraslih Slovencev. Za izboljšanje tega zaskrbljujočega stanja je ministrstvo za zdravje junija letos sprejelo Nacionalni akcijski načrt za zmanjševanje uživanja soli v prehrani prebivalcev Slovenije za obdobje 2010–2020, ki pomeni celovito strategijo države za zmanjševanje problematike čezmernega vnosa soli. Nacionalni načrt opredeljuje sodelovanje z različnimi sektorji in želi povezati vse ključne partnerje, ki lahko prispevajo k temu, da bo manj slana hrana na voljo tako na policah v trgovini kot povsod tam, kjer jo pripravljajo. Hkrati je treba ozaveščati tudi prebivalstvo v različnih okoljih. S skupinskim pristopom in strokovnimi izkušnjami je za prihodnje obdobje načrtovano celovito in ciljno zmanjševanje uživanja soli v Sloveniji. Osrednji vir informacij je spletna stran www.nesoli.si.

Vir: <http://www.ivz-rs/si>

| Pripravila Doroteja Kuhar, dr. med.
Zavod za zdravstveno varstvo Novo mesto

1. DECEMBER JE SVETOVNI DAN BOJA PROTI AIDSU

Po merilih razširjenosti epidemije HIV/aidsa, ki jih določata UNAIDS in Svetovna zdravstvena organizacija, se Slovenija uvršča v kategorijo držav z nizko stopnjo epidemije, kjer se HIV/aids še ni pomembno razširil v nobeni podskupini prebivalstva. V RS je okuženih nekaj sto ljudi, manj kot 1 oseba na 1000 prebivalcev. Usmeritev v preventivo je zato ključna. Ob razmeroma skromnih vložkih je mogoče pomembno omejiti število okuženih s HIV in s tem stroške dosmrtnega zdravljenja, ki je tudi zelo drago.

Vendar število okuženih tudi pri nas narašča. V zadnjih desetih letih (2000–2009) je bilo v RS prepoznanih 293 primerov okužbe s HIV, medtem ko je umrlo 25 bolnikov z aidsom. V letu 2009 je bilo prepoznanih 48 okuženih s HIV, enaki so podatki za leto 2008. Povečano število diagnoz je predvsem posledica poraslega števila okuženih med moškimi, ki imajo spolne odnose z moškimi, in novih diagnoz pri ljudeh, ki se jih ne da uvrstiti v nobeno od znanih skupin z visokim tveganjem.

Okužbo s HIV tvegajo vsi, ki imajo nezaščitene spolne odnose z okuženimi (predvsem moški, ki imajo spolne odnose z moškimi), osebe, ki so izpostavljene okuženi krvi (najpogosteje injicirajoči uživalci prepovedanih drog, ki souporabljajo pribor za injiciranje), in otroci, ki se rodijo okuženim materam. Prenos s nezaščitene spolni odnosi je najpogostejši način prenosa okužbe. V skupinah ljudi s tveganim vedenjem je treba spodbujati prostovoljno zaupno testiranje na okužbo z virusom HIV, kajti zgodnje prepoznavanje okužbe je pogoj za pravočasno zdravljenje in oskrbo okuženih ter tudi za čim bolj zgodnje intervencije za preprečevanje prenosa okužbe.

Za preprečevanje spolnega prenosa je pomembno spodbujanje odgovornega in varnega spolnega vedenja, skupaj s promocijo uporabe kondoma. S programi promocije spolnega in reproduktivnega zdravja je treba doseči vse, predvsem pa mlade.

Lani je bila slovenski javnosti predstavljena nova slovenska Strategija preprečevanja in obvladovanja okužbe s HIV 2010–2015. Ta sloni na treh stebrih:

1. preprečevanje okužb s HIV,
  2. zagotavljanje zgodnjega prepoznavanja okužb, preprečevanja prenosa in zdravljenja,
  3. zmanjšanje osebne in socialnega vpliva okužb s HIV.
- Čeprav je epidemija HIV/aidsa v svetovnem merilu pomembna, je v Sloveniji dobro obvladovana in je zato treba pozornost stroke in preostalih javnosti usmeriti v obvladovanje vseh preostalih javnozdravstvenih problemov, ki jih prepoznavamo kot velike: kroničnih nenalezljivih bolezni, kot so srčno-žilne bolezni, raka, sladkorne bolezni; nalezljivih bolezni; poškodb; duševnih motenj in bolezni. Reševanje naj temelji na vključevanju zdravja v vse resorne politike in dejavnosti stroke in civilne družbe v vseh okoljih, kjer ljudje živijo in delajo.

Viri:

1. IVZ, Okužba s HIV v Sloveniji; Letno poročilo za leto 2009, Ljubljana.
2. MZ, Strategija preprečevanja in obvladovanja okužbe s HIV za obdobje 2010–2015, Ljubljana 2009.

| Pripravili sodelavki Zavoda za zdravstveno varstvo Novo mesto: Brigita Zupančič-Tisovec, dipl. fiziot., spec., in Marta Košir, dr. med.

Program prireditev - zima 2010

---

26. 12. 2010 ob 09.00	13. tradicionalni pohod na Polom Parkirišče GBJ	Planinsko društvo Polom
26. 12. 2010 ob 18.00	Tradicionalni Božično – novoletni koncert OŠ Jožeta Gorjupa	KD pihalni orkester Kostanjevica na Krki

---

Občina Kostanjevica na Krki in Pihalni orkester Kostanjevica na Krki vabita na osrednjo občinsko prireditev ob Dnevu samostojnosti in enotnosti

TRADICIONALNI BOŽIČNO NOVOLETNI KONCERT PIHALNEGA ORKESTRA KOSTANJEVICA NA KRKI

ki bo v nedeljo, **26.12.2010** ob **18 uri** v telovadnici O.Š. Kostanjevica na Krki.

Skupaj s **Pihalnim orkestrom** pod vodstvom dirigenta Tonija Homana bodo nastopili tudi
Vesna Krapež in

Mladinski pevski zbor O.Š. Kostanjevica na Krki pod vodstvom Mojce Jevšnik

Slavnostni govornik: Igor Tršar, direktor Javnega sklada RS za kulturne dejavnosti
Voditeljica večera: Melita Skušek.

Vljudno vabljeni.
